

2021

Civitate Wratislaviensi Donatus

Nagroda Wrocławia

Nagroda Prezydenta Wrocławia

2021

Szanowni Państwo!

Kolejny już rok obchodzimy Święto Wrocławia w warunkach pandemii. Ostatnie kilkanaście miesięcy były dla wszystkich niełatwym wyzwaniem. Wirus wpłynął na nasze życie w wymiarze indywidualnym i zbiorowym. Dla Prezydenta Wrocławia i Rady Miejskiej Wrocławia czas ten oznaczał wzmożony wysiłek finansowy i organizacyjny, aby zagwarantować mieszkańcom bezpieczeństwo, a równocześnie zapewnić ciągłość usług publicznych.

Kontynuując wieloletnią tradycję, w dniu Święta Wrocławia radni spotykają się na uroczystej sesji we wrocławskim Ratuszu, aby uhonorować osoby i organizacje zasłużone dla miasta.

Tytułem Civitate Wratislaviensi Donatus została w tym roku – roku olimpijskim – uhonorowana Renata Mauer-Róžańska, wybitna sportsmenka, medalistka olimpijska, zdobywczyni licznych tytułów mistrzowskich w strzelaniu. Po raz pierwszy w historii Rada Miejska Wrocławia nadała ten zaszczytny tytuł osobie reprezentującej środowisko sportowe.

Wśród laureatów Nagród Wrocławia oraz Nagród Prezydenta znaleźli się, lekarze, twórcy kultury, działacze społeczni i gospodarczy, a także organizacje społeczne.

Wszystkim gratuluję i dziękuję za zaangażowanie na rzecz Wrocławia.

Wszyscy mamy nadzieję, że pandemia zmierza do końca. W imieniu Rady Miejskiej Wrocławia dziękuję wszystkim osobom, których praca i zaangażowanie pomogły wrocławianom przetrwać ten trudny czas.

Bohdan Aniszczyk
Przewodniczący Rady Miejskiej Wrocławia

Wrocław, 24 czerwca 2021 r.

Szanowni Państwo!

Uroczysta sesja Rady Miejskiej Wrocławia to jedna z tych niezwykłych okazji, kiedy możemy się zatrzymać, spojrzeć na siebie i wzajemnie sobie podziękować. Słowem lub gestem. A nasze słowa i gesty lub ich brak, zwłaszcza teraz, w obliczu trwającej epidemii, bardzo się liczą. To doświadczenie bardzo mocno nas wszystkich dotyka i organizuje naszą codzienność na nowo. Przeformułowuje też priorytety. Każe wziąć odpowiedzialność za człowieka, który stoi obok, często anonimowego, a w szerszym wymiarze – wziąć odpowiedzialność za przyszłość i oblicze naszego miasta, naszego kraju i całego świata.

W Święto Wrocławia chcemy być razem. Miejskie barwy i symbole wraz z ceremoniałem uroczystej sesji przypominają o łączności międzypokoleniowej, cementują nasze lokalne i środowiskowe wspólnoty, wskazują na to, co jako społeczność nas zawsze łączyło i łączy również we współczesnym świecie.

Podczas uroczystej sesji wyróżniamy działalność osób i instytucji szczególnie zasłużonych dla stolicy Dolnego Śląska. Nasi laureaci odgrywają istotną rolę zarówno w życiu miasta, jak też poza jego granicami, co czyni ich jednocześnie najlepszymi ambasadorami Wrocławia.

Z całego serca gratuluję Pani Renacie Mauer-Różańskiej włączenia do panteonu honorowych obywateli Wrocławia. Kłaniam się nisko wszystkim wyróżnionym Nagrodami Wrocławia i Nagrodami Prezydenta Wrocławia. Dziękuję Państwu za owocną działalność i zaangażowanie w dobre i ważne sprawy. Dziękuję za każde spotkanie i troskę okazaną Wrocławowi.

Życzę Państwu zdrowia, wielu dalszych sukcesów oraz pomyślności we wszelkich działaniach.

Jacek Sutryk
Prezydent Wrocławia

Wrocław, 24 czerwca 2021 r.

Renata Mauer-Róžańska (ur. 1969) – sportsmenka, zawodniczka specjalizująca się w strzelectwie sportowym, trener, wykładowca akademicki, radna Rady Miejskiej Wrocławia w latach 2010–2018. Do strzelectwa zachęcił ją w liceum nauczyciel przysposobienia obronnego, trener i kierownik szkolnej sekcji strzeleckiej Zdzisław Stachyra, który zauważył jej talent podczas zajęć z obowiązkowego wtedy strzelania. Trenowała jednocześnie w szkole i w Związkowym Klubie Strzeleckim Warszawa. Pod okiem trenera, olimpijczyka Piotra Kosmatki, młoda zawodniczka szybko zaczęła odnosić wielkie sukcesy na juniorskich zawodach strzeleckich. Od 1986 roku do zakończenia kariery była członkinią kadry narodowej i reprezentantką Polski w zawodach najwyższej rangi światowej.

Aby zapewnić zdolnej zawodniczce lepsze możliwości rozwoju, trener pomógł jej w 1989 roku przenieść się do Wojskowego Klubu Sportowego Śląsk Wrocław. We Wrocławiu ukończyła studia wyższe na Wydziale Gospodarki Narodowej Akademii Ekonomicznej (2001), a także podyplomowe studia trenerskie oraz studia w zakresie technik relaksacyjnych na Akademii Wychowania Fizycznego.

To jako zawodniczka WKS Śląska Wrocław, we współpracy z trenerem Andrzejem Kijowskim, odniosła swoje największe sportowe sukcesy.

Jej osiągnięcia medalowe są imponujące. Podczas mistrzostw Polski zdobyła we wszystkich konkurencjach i kategoriach wiekowych łącznie 42 złote medale, 10 srebrnych i 5 brązowych. Jest dwukrotną wicemistrzynią świata senierek, brązową medalistką mistrzostw świata, dwukrotną mistrzynią Europy, a także zdobywczynią 2 srebrnych i 2 brązowych medali mistrzostw Europy. Dwukrotnie zwyciężyła też w finałach Pucharu Świata. Na swoim koncie ma też drużynowy rekord Europy w konkurencji karabin pneumatyczny (2005). Jest to jedyny aktualny

rekord w tabelach międzynarodowych z polskim udziałem w konkurencjach olimpijskich. Jest też wielokrotną rekordzistką Polski w strzelaniu z karabinu sportowego oraz karabinu pneumatycznego.

W 2002 roku została wpisana do Księgi Rekordów Guinnessa jako zdobywczyni największej liczby medali olimpijskich w strzelaniu z karabinu w kategorii kobiet.

W 2010 roku została radną Rady Miejskiej Wrocławia, w której przez dwie kadencje przewodniczyła Komisji Sportu i Rekreacji. Aktywnie działa w Polskim Komitecie Olimpijskim, wchodząc w skład Komisji Sportu Kobiet.

Renata Mauer-Róžańska za swoje osiągnięcia sportowe i działalność społeczną otrzymała liczne wyróżnienia i nagrody. Polski Komitet Olimpijski dwukrotnie przyznał jej nagrodę Fair Play, dwukrotnie także znalazła się w ścisłej czołówce w plebiscycie „Przeglądu Sportowego” na najpopularniejszego sportowca w Polsce. Została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1996) oraz Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (2000).

Renata Mauer-Róžańska

Anna Kraucz-Miękus (ur. 1965) — neurologopeda, od 18 lat dyrektorka Fundacji Opieka i Troska. Ukończyła historię na Uniwersytecie Wrocławskim. Przez wiele lat pracowała w korporacjach na stanowiskach menedżerskich.

W 2003 roku zaangażowała się w działalność Fundacji Opieka i Troska, zajmującej się kompleksowym wsparciem środowiskowym dla osób z doświadczeniem choroby psychicznej.

W 2006 roku Fundacja otworzyła nową siedzibę na Psim Polu — miejsce spotkań jej podopiecznych, a także licznych wolontariuszy, współpracowników i terapeutów.

W roku 2011 prowadzona przez Annę Kraucz-Miękus Fundacja pozyskała środki na prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z doświadczeniem choroby psychicznej.

Poza swoją podstawową działalnością Fundacja z powodzeniem realizuje projekty mające na celu wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym: klub aktywizacji społecznej dla osób w depresji, klub dla rodzin, hostel „Dom Wspólny” dla osób po kryzysie psychicznym, kawiarnia Stara Piekarnia — pierwsze we Wrocławiu miejsce aktywizacji zawodowej osób po kryzysie psychicznym, które w szybkim czasie stało się dobrze funkcjonującym przedsiębiorstwem ekonomii społecznej, klub seniora „Zawsze Młodzi”, centrum rozwoju i aktywności dzieci i młodzieży „Klub na Psiaku” — działające na rzecz dzieci wykluczonych.

W swojej działalności Anna Kraucz-Miękus wprowadza innowacyjne rozwiązania pogłębiające więzi społeczne i ukierunkowane na kreowanie pozytywnych zmian społecznych.

W latach 2006–2018 Fundacja Opieka i Troska była głównym organizatorem balów dobroczynnych Anny i Rafała Dutkiewiczów, z których dochód przeznaczony został na wsparcie m.in. szpitala przy ul. Kasprowicza, potem Od-

ziału Pediatrycznego w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. Gromkowskiego przy ul. Koszarowej, a także kliniki ginekologii dziecięcej.

Od 2021 roku Fundacja realizuje zadanie publiczne „Centrum Aktywności Lokalnej Psie Pole–Zawidawie” — projekt aktywizacyjno-edukacyjny skierowany do wszystkich mieszkańców osiedla mający na celu wzbogacenie i uatrakcyjnienie dotychczasowej oferty spędzania czasu wolnego w najbliższym sąsiedztwie.

Tadeusz Pawłowski (ur. 1953) – piłkarz Śląska Wrocław, trener oraz działacz piłkarski, wychowawca młodych adeptów futbolu.

Tadeusz Pawłowski jest jedną z najważniejszych postaci w dziejach piłkarskiego Śląska Wrocław. Urodzony we Wrocławiu, wychował się na ul. Kruczej, nieopodal stadionu Wojskowego Klubu Sportowego Śląsk Wrocław, którego zawodnikiem został w 1974 roku. Swoją grą wyróżniał się nie tylko w polskiej lidze, ale i na arenie międzynarodowej. W historii rozgrywek klubowych zapisała się szczególnie jego bramka w meczu przeciwko słynnemu Liverpoolowi w ramach rozgrywek Pucharu UEFA. 26 listopada 1975 roku na Stadionie Olimpijskim we Wrocławiu w obecności kilkudziesięciu tysięcy kibiców wrocławianie przegrali z późniejszym triumfator rozgrywek 1 : 2. Jedyłą bramkę dla Śląska zdobył wówczas właśnie Tadeusz Pawłowski.

W latach 70. trafił także do najsilniejszej w historii reprezentacji Polski, z którą rozegrał pięć spotkań.

Największy sukces w barwach wrocławskiego klubu Tadeusz Pawłowski świętował jako kapitan drużyny w 1977 roku, kiedy to „Wojskowi” zdobyli swój pierwszy tytuł mistrza Polski. Wywalczył ze Śląskiem również Puchar Polski (1976) oraz dwukrotnie zdobył wicemistrzostwo kraju (1978, 1982). Jest najlepszym strzelcem Śląska Wrocław w ekstraklasie i w europejskich pucharach. W sumie zdobył dla klubu 85 bramek.

Na uznanie zasługuje również jego dorobek trenerski. Trzykrotnie obejmował funkcję pierwszego trenera wrocławskiego klubu. Najpierw w 1992 roku, następnie w latach 2013–2015 oraz 2018–2019. W sezonie 2014/2015 zajął ze Śląskiem czwarte miejsce, dzięki czemu stał się jedyną postacią w historii klubu, która awansowała do europejskich pucharów zarówno w roli piłkarza, jak i trenera.

W 2014 roku otrzymał także prestiżowy tytuł Trenera Roku w plebiscycie tygodnika „Piłka Nożna”.

Jest wychowawcą i trenerem wielu młodych zawodników. W latach 2016–2018 oraz 2019–2020 Tadeusz Pawłowski pełnił funkcję dyrektora Akademii Piłkarskiej Śląska Wrocław. Okres jego pracy to wyraźny rozwój i profesjonalizacja szkolenia w akademii, w której kilkuset młodych zawodników w wieku od 7 do 19 lat podnosiło swoje umiejętności, jednocześnie poznając wartości, które niesie ze sobą sportowa rywalizacja w duchu fair play.

Kinga Preis (ur. 1971) – polska aktorka teatralna i filmowa, związana z Teatrem Polskim we Wrocławiu. Jest wrocławianką z urodzenia. W 1996 roku ukończyła studia aktorskie we wrocławskiej filii Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie.

Zadebiutowała w teatrze jeszcze jako studentka, wcielając się w tytułową postać *Kasi* z *Heilbronnu* (1994). Następnie zagrała Ninę Zarięczną w *Mewie* (1995), potwierdzając swoje nieprzeciętne możliwości aktorskie.

Po studiach związała się z Teatrem Polskim we Wrocławiu. W pamięci widzów pozostały jej znakomite kreacje w takich spektaklach jak: *Improwizacja Wrocławska* (1996), *Platonow – Akt pominięty* (1996), *Pieśń o blasku wody* (1997), *Historia PRL-u* (1998), *Doktor Faustus* (1999), *Przypadek Klary* (2001), *Jak zostałam wiedźmą* (2014). Zagrała też ponad 30 ról w spektaklach Teatru Telewizji.

Jej filmografia jest równie imponująca jak dorobek teatralny. W 1996 roku wystąpiła w telewizyjnym filmie *Niepisane prawa* z cyklu *Opowieści weekendowych* Krzysztofa Zanussiego. Film *Poniedziałek* przyniósł jej nagrodę za najlepszą rolę drugoplanową na Festiwalu Polskich Filmów Fabularnych w Gdyni (1998). Natomiast po filmie *Cisza* (2001) okrzyknięto ją jedną z najzdolniejszych europejskich aktorek i wyróżniono nagrodą za główną rolę kobiecą także na Festiwalu w Gdyni (2001). Zagrała też drugoplanową rolę w filmie o Holokauście *W ciemności* (2011), który był polskim kandydatem do Oscara w 2012 roku.

Tworzyła wyraziste, psychologicznie pogłębione portrety i wielkie kreacje m.in. w takich filmach jak: *Komornik* (2005), *Dom zły* (2009), *Sala samobójców* (2011), *Róża* (2011), *Pod mocnym aniołem* (2014), *Bogowie* (2014), *Prosta historia o morderstwie* (2016), *Plan B* (2018), *Jak najdalej stąd* (2020).

Jest aktorką wszechstronną, swój talent wokalny zaprezentowała w spektaklach muzycznych: *Opera za trzy grosze* (1996), *Gorączka* (2003), *Mandarynki i pomarańcze* (2003), w filmie *Córy dancingu* (2015) oraz w warszawskim musicalu *#Wszystkogra* (2016). Wydarzeniem muzycznym był też jej występ w spektaklu Teatru K2 *Ballady morderców* z piosenkami Nicka Cave'a.

Rolami w serialach *Boża podszewka* (2005) oraz *Ojciec Mateusz* zjednała sobie ogromną sympatię widzów, o czym świadczą nagrody: Wiktor w kategorii najpopularniejsza aktorka telewizyjna (2012) oraz Telekamera w kategorii najlepsza aktorka (2020).

Została wyróżniona także Nagrodą Główną na XX Przeglądzie Piosenki Aktorskiej we Wrocławiu (1999), Złotą i Srebrną Iglicą (2000, 2004) oraz Nagrodą im. Zbyszka Cybulskiego (2006), a także Złotym Krzyżem Zasługi (2010) oraz Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” (2011).

Od lat jest ambasadorką Fundacji Wrocławskie Hospicjum dla Dzieci.

Fundacja Ogólnopolski Strajk Kobiet z siedzibą we Wrocławiu – ruch społeczny, którego celem jest obrona przestrzegania praw kobiet w Polsce i na świecie, a także obrona demokracji i zasad praworządności.

Ogólnopolski Strajk Kobiet zainicjował działanie we Wrocławiu 25 września 2016 roku protestem wobec odrzucenia przez Sejm RP projektu ustawy „Ratujmy kobiety 2017” i skierowaniem do prac komisji projektu „Stop aborcji”. W reakcji na apel o ogólnopolski protest 3 października 2016 roku, setki tysięcy Polek i Polaków równocześnie wyszły na ulice w 147 miastach, by zmanifestować sprzeciw wobec próby radykalnego zaostrzenia prawa aborcyjnego. Od tamtego czasu OSK walczy z ograniczaniem praw kobiet.

Od pięciu lat działaczki Ogólnopolskiego Strajku Kobiet organizują i biorą udział w protestach, marszach i demonstracjach, podczas których domagają się niezależności sądów, przestrzegania rządów prawa oraz godności i praw dla grup dyskryminowanych.

Ruch sformułował szereg postulatów. Obok żądania liberalizacji prawa aborcyjnego, są to m.in. edukacja, w tym seksualna, likwidacja umów śmieciowych na rynku pracy, poprawa opieki zdrowotnej, realne przeciwdziałanie wszelkim dyskryminacjom, działania na rzecz klimatu. Wszystkie one służą obronie podstawowych wartości definiowanych przez Ogólnopolski Strajk Kobiet – wolności, godności, tolerancji, świeckiego państwa, prawa kobiet do decydowania o swoim losie.

Wydarzenia w Polsce uzyskały zasięg międzynarodowy, a polskie działaczki podjęły współpracę z organizacjami kobiecymi z innych krajów. W ten sposób powstała inicjatywa Międzynarodowego Strajku Kobiet, którego OSK jest częścią.

8 marca 2017 roku, w Międzynarodowym Dniu Kobiet, w 54 krajach odbyły się manifestacje środowisk ko-

biecych nawołujące do powstrzymania przemocy wobec kobiet, liberalizacji prawa aborcyjnego w poszczególnych krajach i zrównania szans kobiet w społeczeństwie.

22 października 2020 roku, po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego delegalizującym możliwość aborcji z powodu ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu, działaczki Ogólnopolskiego Strajku Kobiet zapoczątkowały protesty przeciwko zaostrzeniu ustawy aborcyjnej. Demonstracje odbyły się w kilkuset miastach w Polsce i w ponad stu miastach poza polskimi granicami.

1 listopada 2020 roku Ogólnopolski Strajk Kobiet powołał do życia Radę Konsultacyjną, której celem jest opracowanie rozwiązań prawnych w postulowanych przez protestujących obszarach: prawa kobiet, praca, edukacja, świeckie państwo, zdrowie oraz klimat.

W roku 2017 ruch został wyróżniony Nagrodą Radia Tok FM im. Anny Laszuk.

Fundacja „Promyk Słońca” założona w czerwcu 1990 roku od ponad 30 lat wspiera dzieci z wyzwaniami rozwojowymi, z niepełnosprawnościami, zagrożone niepełnosprawnością, z trudnościami w uczeniu się i ich rodziny.

W ciągu 30-letniej działalności z niewielkiego integracyjnego żłobka wrocławski oddział Fundacji zmienił się w wielozadaniowy ośrodek realizujący koncepcję kompleksowej pomocy dziecku i rodzinie, na którym wzorują się dziś inne młodsze ośrodki i organizacje pozarządowe. Pomoc kierowana do rodziny obejmuje diagnostykę, rehabilitację, wspomaganie rozwoju dziecka, edukację, integrację społeczną, asystenturę, a także poradnictwo i opiekę wychowawczą dla rodziców i opiekunów.

Fundacja prowadzi we Wrocławiu kilkanaście placówek o charakterze edukacyjnym, szkoleniowym i doradczym: Dolnośląskie Centrum Wsparcia Rodziny, oferujące kompleksowe wsparcie dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności dziecka; Centrum Diagnostyczno-Rehabilitacyjne dla dzieci z zaburzeniami rozwoju, w którym codziennie z opieki lekarzy i terapeutów różnych specjalności korzysta około 300 małych pacjentów z Wrocławia i całego Dolnego Śląska; Specjalistyczną Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, w której prowadzone jest wczesne wspomaganie rozwoju dla dzieci z niepełnosprawnościami, a także diagnoza i terapia dla uczniów z trudnościami w uczeniu się; integracyjny żłobek; integracyjne przedszkole; Wrocławski Punkt Informacji dla Osób Niepełnosprawnych; poradnię rodzinną; Centrum Asystentury i Opieki Wychowawczej; Centrum Wolontariatu; Centrum Szkoleniowe; Międzynarodowy Instytut Nowych Technologii upowszechniający nowe metody diagnostyki i terapii oraz innowacyjne rozwiązania na rzecz osób z niepełnosprawnościami; Instytut Spraw Społecznych, którego celem jest stworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin.

Fundacja „Promyk Słońca” jest wiodącym w Polsce ośrodkiem szkoleniowym oferującym kursy i studia podyplomowe z zakresu medycyny, fizjoterapii, psychologii, pedagogiki dla specjalistów pracujących z dziećmi z zaburzeniami rozwoju. Rocznie szkoli ponad tysiąc terapeutów. Uzupełnieniem szerokiego spektrum działań Fundacji są liczne projekty i kampanie społeczne, których celem jest integracja społeczna, likwidowanie uprzedzeń i stereotypowego myślenia o niepełnosprawności.

Każdego roku ze wsparcia Fundacji, w różnych formach, korzysta około 16 tysięcy osób, z czego znaczną część to mieszkańcy Wrocławia.

Krystyna Paraskiewicz-Pater (ur. 1953) — aktorka, poetka, autorka monodramatów i scenariuszy, pedagoga. Od wielu lat oddana pracy społecznej, w której stawia sobie za cel wspieranie i włączanie w działalność artystyczną osoby chore i z niepełnosprawnościami.

Studia ukończyła we wrocławskiej filii Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie (1976). I to właśnie aktorstwu poświęciła swoją karierę zawodową i większość życia. Niemal dwadzieścia lat grała na scenach takich teatrów, jak: Teatr Animacji i Teatr im. Cypriana Kamila Norwida w Jeleniej Górze, Ośrodek Teatru Otwartego „Kalambur” we Wrocławiu czy Teatr Współczesny im. Edmunda Wiercińskiego we Wrocławiu. W działalność artystyczną angażowała się wielokrotnie wraz z mężem, Stanisławem Paterem, z którym wyreżyserowała m.in. *Dzamble albo mój intymny świat*, zapraszając do niego studentów Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej, Wyższej Szkoły Muzycznej i Akademii Sztuk Pięknych.

Jest twórczynią kilku autorskich monodramatów wokalnych, występuje w recitalach, na koncertach poezji śpiewanej, w programach estradowych, współpracuje z branżą filmową.

W 1992 roku zaczęła realizować się w drugiej ukochanej przez siebie dziedzinie — poezji. Publikowała w antologiach *Wyjście na miasto* (1994) i *Kiedy Ty mówisz Odra* (1999), w kwartalniku literackim „Dykja” (1996), wielokrotnie występowała na antenie wrocławskiego radia i pisała poetyckie komentarze do filmów telewizyjnych.

W 1997 roku wydała debiutancki tomik wierszy *Szara strona*, zawierający 55 utworów, nagradzanych na środowiskowych, regionalnych i ogólnopolskich konkursach poetyckich. W 2020 roku została wydana jej książka poetycka *Zdążyć*.

Od blisko 30 lat Krystyna Paraskiewicz-Pater pracuje także z młodzieżą, prowadząc warsztaty teatralne, aktywności twórczej oraz zajęcia z zakresu teatroterapii dla dzieci i młodzieży chorych onkologicznie, przewlekłe i z niepełnosprawnościami. Współpracuje także — w ramach wolontariatu — z Ponadregionalnym Centrum Onkologii Dziecięcej „Przylądek Nadziei” we Wrocławiu.

Jest autorką kilkunastu widowisk poetycko-muzycznych, które stworzyła we współpracy z grupami teatralnymi, działającymi m.in. przy Centrum Edukacji Kulturalnej Dzieci i Młodzieży we Wrocławiu, a także pomysłodawczynią tryptyku publikacji literackich, powstałych w wyniku tej współpracy: *Trochę inny świat* (2016), wydanej przez Biuro Europejskiej Stolicy Kultury, *Słońce świeci wszystkim* (2018), wydanej dzięki wsparciu Rzecznika Praw Dziecka i *Pod wspólnym parasolem* (2019), wydanej dzięki wsparciu Prezydenta Wrocławia.

Za swoje kreacje aktorskie została wyróżniona Nagrodą Dziennikarzy i Wrocławskiego Towarzystwa Przyjaciół Teatru oraz Nagrodą Ministra Edukacji Narodowej (2011).

Wojciech Witkiewicz (ur. 1944) – chirurg ogólny, naczyniowy, transplantolog, absolwent Akademii Medycznej we Wrocławiu (1968), na której przeszedł wszystkie szczeble kariery naukowej, nauczyciel akademicki (1970–2015), twórca i ordynator Oddziału Chirurgii Ogólnej i Naczyniowej, Transplantacyjnej, Onkologicznej i Chemioterapii, organizator i od ponad 30 lat dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Wrocławiu Ośrodka Badawczo-Rozwojowego.

Pełnił i nadal pełni wiele odpowiedzialnych funkcji, m.in. był twórcą drugiego we Wrocławiu ośrodka przeszczepiania nerek, członkiem Komisji Terapii Chirurgicznej Komitetu Terapii Doświadczalnej PAN, prezesem Unii Polskich Towarzystw Chirurgicznych, prezesem Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Angiologicznego, prezesem Zarządu Głównego Towarzystwa Chirurgów Polskich, członkiem Rady Nauki przy Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Od 2002 roku jest konsultantem wojewódzkim w dziedzinie chirurgii naczyniowej.

Utworzony i kierowany przez niego szpital to nowocześnie wyposażona placówka, która od wielu lat zajmuje czołowe miejsca w rankingach szpitali w Polsce, łącząc sprawnie działalność kliniczną z działalnością naukowo-badawczą. Profesor Witkiewicz otworzył również Ośrodek Profilaktyki, Diagnostyki i Terapii Nowotworów, zorganizował Szpitalny Oddział Ratunkowy, lądowisko dla helikopterów i nowoczesną Pracownię Diagnostyki Obrazowej, a innowacyjna i naukowo-badawcza działalność unikatowego w skali kraju Ośrodka Badawczo-Rozwojowego, nieustannie stanowi znak firmowy szpitala.

Profesor Wojciech Witkiewicz był organizatorem 64. Jubileuszowego Kongresu Towarzystwa Chirurgów Polskich, podczas którego po raz pierwszy w Polsce zdemontrowano robota chirurgicznego da Vinci. Samodziel-

nie wykonał i kierował interdyscyplinarnymi zespołami, które wykonały pierwsze w Polsce operacje robotowe. Jest założycielem i prezesem Polskiego Towarzystwa Chirurgii Robotowej. Zorganizował dwa międzynarodowe kongresy Polskiego Towarzystwa Chirurgii Robotowej, podczas których zaproponowano rekomendacje zastosowania robotów w chirurgii ogólnej, naczyniowej, onkologicznej, ginekologii, urologii i transplantologii w Polsce.

Współpracując z czołowymi specjalistami medycyny regeneracyjnej z Uniwersytetu Yale i Duke, wziął udział w projekcie „Humacyte” wszczepienia choremu pierwszego na świecie naczynia krwionośnego „wyhodowanego” poza organizmem człowieka.

Profesor Wojciech Witkiewicz jest też założycielem i pierwszym prezesem wrocławskiego Rotary Club Międzynarodowej Organizacji Pomocy Humanitarnej, a od 2018 roku prezesem Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego.

Za swoją pracę i działalność społeczną profesor Wojciech Witkiewicz otrzymał wiele nagród i odznaczeń, m.in. Order Rycerski Świętego Sylwestra przyznany przez papieża Benedykta XVI (2009), tytuł Ambasadora Wrocławia (2011) oraz medal ONZ „W Służbie Pokoju” (2017).

Betard – firma z ponad 30-letnim doświadczeniem, której misją jest wspieranie realizacji budowlanych od budownictwa mieszkaniowego poprzez obiekty użyteczności publicznej i przemysłowej, po skomplikowane konstrukcje drogowe, mostowe oraz hydrotechniczne.

W rozwijanym procesie produkcyjnym prefabrykatów Betard wykorzystuje zaawansowaną wiedzę inżynierską, nowoczesne technologie i wysokiej jakości surowce. Stale dba o ulepszanie wytwarzanych produktów, opierając się na własnych badaniach oraz doświadczeniu.

Firma Betard od lat dostarcza elementy betonowe na wrocławskie inwestycje. Są wśród nich obiekty o niepowtarzalnej, nowoczesnej konstrukcji, np.: OVO Apartments, SQ Business Center, Marina III, Retro Office House, Concordia Design Hub, wrocławska Pergola oraz wiele innych realizacji usługowych, mieszkalnych czy biurowych.

Firma jest też wieloletnim partnerem w budownictwie, wspierającym rozwój przemysłu w powiecie wrocławskim. Bierze udział w inwestycjach w Kątach Wrocławskich i Kobierzycach, dostarczając elementy prefabrykowane na budowy hal magazynowych oraz centrów logistycznych. Brała udział w realizacji ważnych dla Wrocławia inwestycji sportowych, takich jak budowa Stadionu Olimpijskiego czy Stadionu Miejskiego. Współpracuje z największymi firmami wykonawczymi w Polsce, mając dzięki temu swój udział w rozwoju infrastruktury stolicy Dolnego Śląska, takiej jak drogi, ulice czy chodniki. W ostatnich latach dostarczała również produkty na budowę drogi S8, Wschodniej Obwodnicy Wrocławia, a także kampusów Politechniki Wrocławskiej czy Uniwersytetu Wrocławskiego.

Pasja do sportu i chęć inwestowania w rozwój oferty kulturalno-sportowej dla lokalnej społeczności spowodowały, że w 2010 roku, po wieloletniej współpracy

jako sponsor główny wrocławskiego sportu żużlowego, Betard został partnerem, a w konsekwencji sponsorem tytularnym klubu Sparta Wrocław. Jednym z kamieni milowych współpracy było zaangażowanie firmy Betard w unowocześnienie infrastruktury klubu poprzez wsparcie rozbudowy Stadionu Olimpijskiego, który uważany jest za jedną z najnowocześniejszych i najokazalszych aren sportowych w kraju.

Dzisiaj Betard Sparta Wrocław sięga po medale Mistrzostw Polski, kształci kolejne pokolenia sportowców i dostarcza wrażeń kibicom z Wrocławia i całej Polski.

W 2019 roku, po 20 latach przerwy, Betard został również współorganizatorem i sponsorem tytularnym imprezy uchodzącej za najbardziej prestiżowe wydarzenie w światowym żużlu – Betard Wrocław FIM Speedway Grand Prix of Poland.

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta – niezależna katolicka organizacja dobroczynna, powstała w 1981 roku, która – jako pierwsza instytucja pozarządowa w Polsce – zajęła się pomocą osobom w kryzysie bezdomności i ubogim. Obecnie również pomaga samotnym matkom, ofiarom przemocy, dzieciom z rodzin ubogich, osobom starszym i schorowanym, więźniom. Działa w 71 miejscowościach na terenie 14 województw.

Towarzystwo wspiera 2300 członków skupionych w 62 kołach rozmieszczonych na terenie całego kraju. Instytucja prowadzi m.in. 57 schronisk dla bezdomnych, w tym schroniska z usługami opiekuńczymi, 16 noclegowni, 14 ogrzewalni, 4 domy dla kobiet i matek z dziećmi, dom dziecka, dom pomocy społecznej, zakład opiekuńczo-pielęgnacyjny, a nawet hospicjum. Zakłada mieszkania treningowe, readaptacyjne, wspierające, gdzie osoby wykazujące poczucie odpowiedzialności i niezależności mogą sprawdzić się w warunkach samodzielnego funkcjonowania. Uruchamia kolejne inicjatywy, takie jak kuchnie, łaźnie, punkty charytatywne wydające nie tylko żywność, ale również odzież i sprzęt gospodarstwa domowego. W okresie jesienno-zimowym uruchamia autobusy i tramwaje zapewniające ciepło, pożywienie i wsparcie dla osób potrzebujących. Zatrudnia streetworkerów, którzy docierają do miejsc przebywania osób bezdomnych, aby w ich środowisku rozpocząć proces wychodzenia z kryzysu bezdomności.

Wszystkimi swoimi działaniami Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta stara się nie tylko zapewnić stabilizację materialną, ale odbudowywać godność, która przez skomplikowaną sytuację życiową została zachwiana. Kładzie duży nacisk na rozwój życia duchowego, odtwarzanie i umacnianie więzi z drugim człowiekiem, odbudowę świata wartości, a także zdobywanie umiejętności pozwa-

lających na funkcjonowanie w społeczeństwie. Dużą wagę przywiązuje do pracy bezdomnych i potrzebujących, starając się przy tym, by mieszkańcy placówek wykonywali ją nie tylko na rzecz swojego domu, ale również najbliższego otoczenia i współpracujących z nim instytucji i organizacji.

Koła Towarzystwa zmagają się z mniejszymi lub większymi problemami związanymi z kwestią bezdomności. Jednym przychodzi łatwo wprowadzenie nowych rozwiązań czy uruchomienie kolejnej placówki, inne muszą pokonać wiele przeciwności, zanim osiągną ten cel. Jednak wszystkim przyświeca wspólna misja – pomagać osobom w kryzysie bezdomności, ubogim, zagubionym, wszystkim, którzy potrzebują wsparcia w duchu św. Brata Alberta: „Każdego biedaka, co pode drzwi przyjdzie, trzeba przyjąć na dłużej czy na krócej i dać, co można, choćby przez to trochę biedować albo reszcie obroku ująć”.

Wrocławskie Towarzystwo Naukowe – stowarzyszenie, którego misją jest popularyzacja i wspieranie rozwoju nauki we wszystkich jej dziedzinach. Członkami Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego byli i są znamienici uczeni, w tym badacze oraz naukowcy starszego i młodszego pokolenia o wybitnych osiągnięciach naukowych.

Towarzystwo – założone 10 czerwca 1946 roku z inicjatywy prof. Stanisława Kulczyńskiego, pierwszego rektora połączonych Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu – było wolą i zwieńczeniem starań podjętych jesienią 1945 roku przez wielu uczonych przybyłych do Wrocławia ze Lwowa. Kontynuowanie tradycji lwowskiej miało dla członków Towarzystwa szczególne znaczenie, ponieważ z lwowskim ośrodkiem akademickim związana była przed wojną znaczna liczba pracowników nauki, wkrótce po wojnie osiadłych we Wrocławiu, m.in.: Hugo Steinhaus, Kamil Stefko, Edward Sucharda, Karol Maleczyński czy Wincenty Styś. O utworzenie Towarzystwa zabiegali również członkowie Warszawskiego Towarzystwa Naukowego, m.in. profesorowie Ludwik Hirsfeld oraz Tadeusz Mikulski.

W minionym 75-leciu na znaczenie i rangę Towarzystwa duży wpływ mieli m.in. profesorowie: Wiktor Bross, Hugon Kowarzyk, Jan Trzynałowski, Jacek Kolbuszewski, Antoni Furdal, Jan Miodek, Marian Piekarski, Jan Zarzycki, Andrzej Mulak, Cezary Madryas, Wojciech Witkiewicz.

Wrocławskie Towarzystwo Naukowe stało się nieoficjalnym – ze względu na cenzurę – kontynuatorem działalności Towarzystwa Naukowego we Lwowie, które nie tylko zachowało ciągłość polskiej myśli intelektualnej, ale starało się także iść z duchem czasu.

Wrocławskie Towarzystwo Naukowe od początku swojego istnienia odgrywa niezwykle ważną rolę w życiu naukowym Wrocławia, a jego ranga i znaczenie dla działalności i rozwoju akademickiego Wrocławia są niepod-

ważalne. W ciągu 75 lat WTN wspierało i propagowało inicjatywę i twórczość naukową, innowacyjne metody badawcze oraz upowszechnianie myśli naukowej poprzez organizowanie spotkań, wykładów i odczytów, konferencji i sympozjów, wydawanie prac naukowych i popularnonaukowych. Współpracowało z instytucjami naukowymi, szkołami wyższymi, placówkami naukowo-badawczymi oraz innymi towarzystwami w kraju i za granicą, inicjując i organizując dyskusje nad wynikami prac badawczych oraz kierunkami rozwoju naukowego wrocławskiego ośrodka. Praca WTN była ukierunkowana na rozwiązywanie problemów Wrocławia i Dolnego Śląska.

Obok działań podejmowanych przez członków w obszarze dyscyplin naukowych Towarzystwo realizuje także działania w obrębie najszerzej – wielodyscyplinarnie i interdyscyplinarnie – pojmowanej tematyki śląskiej. Należą do niej m.in.: polszczyzna śląska, dzieje medycyny na Śląsku, choroby zawodowe górników i pracowników wielkich zakładów przemysłowych, susza na Śląsku w przekroju historycznym, przemiany wsi dolnośląskiej, a także przemiany środowiska ekologicznego i kulturowego Wrocławia.

Tradycja nadawania honorowych obywatelstw

Nowożytna historia tej zaszczytnej godności, nadawanej osobie o wielkich zasługach i ogromnym autorytecie moralnym, sięga czasów rewolucji francuskiej (fr. *bourgeois honoraire*). W 1792 roku rząd rewolucyjnej Francji nadał zaszczytny tytuł honorowego obywatela Francji Tadeuszowi Kościuszcze jako wyraz uznania dla jego walki o ideały wolności. W tym samym roku tytuł ten otrzymał również Fryderyk Schiller za rewolucyjne przesłanie *Zbójców*.

Honorowe obywatelstwo przyznawane jest na całym świecie zarówno przez państwa, jak i regiony oraz miasta. Otrzymują je artyści, pisarze, uczeni, politycy, osoby zasłużone dla kraju lub lokalnej społeczności, organizacje i instytucje. Jednym z bardziej znanych – i niezwykle rzadkim, gdyż jak dotąd zdarzyło się to tylko siedem razy – przykładów nadania tytułu honorowego obywatela USA było przyznanie tej godności przez Kongres USA jako pierwszemu w 1963 roku Winstonowi Churchillowi. Jako siódmy tytuł ten otrzymał pośmiertnie w 2009 roku Kazimierz Pułaski.

Honorowe obywatelstwo Wrocławia dawniej i współcześnie

Honorowe obywatelstwo nadawane jest przez władze miejskie w celu wyróżnienia osób szczególnie zasłużonych dla Wrocławia. Dawniej tytuł przyznawano osobom piastującym wysokie urzędy, przede wszystkim politykom i wojskowym. Tytułarne obywatelstwo otrzymywały niejednokrotnie osoby spoza Wrocławia m.in. politycy, uczeni, literaci i artyści. Niektórzy z nich urodzili się lub zmarli we Wrocławiu.

W ślad za większością opracowań naukowych i popularnych można przyjąć, że po raz pierwszy Rada Miejska Wrocławia przyznała tytuł honorowego obywatela miasta 13 czerwca 1870 roku. Otrzymał go Carl Ludwig August baron von Ende (1815–1889), starosta policji w Wałbrzychu, a następnie starosta we Wrocławiu i prezydent policji wrocławskiej w latach 1862–1870. Niewykluczone jednak, że jako pierwszy uhonorowany tym tytułem został Ferdynand Heinke (1782–1857), związany z Wrocławiem prawnik i pruski urzędnik wojskowy. Do 1933 roku uhonorowano w ten sposób ponad 20 osób, spośród których większość miała rzeczywisty związek z Wrocławiem i duże zasługi dla śląskiej metropolii. W gronie laureatów znaleźli się m.in. niezwykle zasłużony dla Wrocławia nadburmistrz Georg Bender (1848–1924) uhonorowany w 1912 roku oraz pisarz Gerhard Hauptmann (1862–1946) – laureat Nagrody Nobla z 1912 roku, który honorowym obywatelem Wrocławia został w 1922 roku.

W latach 1933–1945 tradycję tę podtrzymano, jednak uległa ona znacznej deformacji, o przyznaniu wyróżnienia decydowały bowiem wyłącznie względy polityczne. Tytuły trafiły wówczas do siedmiu osób – w większości takich, którym wyrokami Międzynarodowego Trybunału w Norymberdze zostały później odebrane wraz z prawami obywatelskimi.

W okresie PRL tradycję przyznawania honorowych obywatelstw wznowiono, nie dbano jednak o jej ciągłość, przeważnie nie licząc się także z opinią ani wolą mieszkańców Wrocławia. Wręczane okazjonalnie w latach 1946–1979 wyróżnienia trafiły do siedmiu osób, m.in. Mirosława Hermaszewskiego (ur. 1941) – lotnika i kosmonauty, generała brygady Wojska Polskiego, jedyne Polaka, który odbył lot w kosmos.

W nowej rzeczywistości politycznej, gdy w 1990 roku przywrócono w Polsce samorządność, władze miejskie Wrocławia zdecydowały się w 1993 roku na przywrócenie możliwości nadawania honorowych obywatelstw. Ustanowiono je w formie tytułu *Civitate Wratislaviensi Donatus*. Choć decydujący głos ma Rada Miejska Wrocławia, to każdy mieszkaniec może zgłosić swojego kandydata. Pierwszym laureatem został prof. Alfred Jahn (1915–1999) – zaangażowany w działalność społeczną na rzecz miasta rektor Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1962–1968, który swoją chlubną postawą podczas wydarzeń Marca '68 oraz doprowadzeniem do udostępnienia zwiedzającym Panoramy Raclawickiej w 1985 roku na trwałe zapisał się w dziejach Wrocławia. W 2010 roku dopuszczono możliwość nadawania tego tytułu pośmiertnie.

W gronie uhonorowanych tytułem *Civitate Wratislaviensi Donatus* znalazły się osoby, które odegrały istotną rolę w życiu społecznym, kulturalnym i gospodarczym zarówno miasta, jak i kraju. Tytuł *Civitate Wratislaviensi Donatus* wręczany jest corocznie podczas uroczystej sesji Rady Miejskiej Wrocławia, która odbywa się 24 czerwca z okazji Święta Wrocławia ustanowionego w dniu wspomnienia św. Jana Chrzciciela – patrona wrocławskiej katedry i archidiecezji wrocławskiej.

Nagroda Wrocławia oraz Nagroda Prezydenta Wrocławia

Uchwałą Rady Miejskiej Wrocławia I kadencji z dnia 16 stycznia 1993 roku ustanowione zostały trzy wyróżnienia:

- tytuł *Civitate Wratislaviensi Donatus* – przyznawany osobom odgrywającym istotną rolę w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym Wrocławia,
- Nagroda Wrocławia – przyznawana przez Radę Miejską Wrocławia na wniosek Komisji Nominacyjnej (do 2002 roku Rady Nominacyjnej) osobom i instytucjom za całokształt ich pracy na rzecz miasta,
- Nagroda Prezydenta Wrocławia – przyznawana po zasięgnięciu opinii Komisji Nominacyjnej osobom i instytucjom za działalność i osiągnięcia w mijającym roku. Pierwsze Nagrody Prezydenta Wrocławia zostały przyznane z okazji ustanowienia w 1991 roku Święta Wrocławia, które po raz pierwszy obchodzono w 1992 roku.

Komisja Nominacyjna ma charakter doraźnej komisji Rady Miejskiej Wrocławia, a w jej skład wchodzi 12 radnych. Uprawnionymi do składania wniosków o nadanie Nagrody Wrocławia są: Przewodniczący Rady Miejskiej Wrocławia, jej komisje, Prezydent Wrocławia, a także organizacje działające na terenie miasta. O Nagrodę Prezydenta Wrocławia wnioskować mogą: Prezydent Wrocławia, komisje Rady Miejskiej i pozostałe organizacje. Wszystkie wnioski kierowane są bezpośrednio do Komisji Nominacyjnej.

Od 1993 roku Nagrody Wrocławia trafiły do blisko stu osób i ponad 30 instytucji. W tym samym czasie Prezydent Wrocławia uhonorował ponad 150 osób i instytucji.

UNONOROWANI TYTUŁEM
CIVITATE WRATISLAVIENSI DONATUS
1993–2020

Cytaty pochodzą z uchwał Rady Miejskiej Wrocławia.

1993

Alfred Jahn (1915–1999) – geograf, geomorfolog i polarnik, profesor Uniwersytetu Wrocławskiego, „wybitny przedstawiciel środowiska akademickiego, który obywatelską postawą oraz inicjatywami społecznymi przyczynił się do rozślawienia Wrocławia”.

1994

Tadeusz Różewicz (1921–2014) – poeta, dramaturg, prozaik i scenarzysta, „wybitny przedstawiciel środowiska literackiego i teatralnego, który dzięki swojej twórczości przybliżył Wrocław światu, zwłaszcza kręgom kulturotwórczym”.

1995

Henryk Tomaszewski (1919–2001) – tancerz, mim, choreograf, reżyser teatralny, jeden z najważniejszych artystów polskiego i światowego teatru drugiej połowy XX w., twórca Teatru Pantomimy we Wrocławiu i nowej formy sztuki scenicznej zwaną teatrem ruchu.

1996

kard. Henryk Gulbinowicz (1923–2020) – arcybiskup metropolita wrocławski w latach 1976–2004, który „swoją misję duszpasterską i działalność społeczną poświęcił Wrocławowi i dzięki osobistemu zaangażowaniu przyczynił się do rozwoju duchownego i społecznego miasta i regionu”. Pozbawiony tytułu w 2020 roku.

1997

Jan Paweł II (1920–2005) – 264. papież i 6. suweren Państwa Watykańskiego w latach 1978–2005, „który

wcześniej jako metropolita krakowski utrzymywał stałe i serdeczne więzi z Wrocławiem oraz archidiecezją wrocławską, a podczas swej pamiętnej drugiej pielgrzymki do Ojczyzny odwiedził Wrocław. Uznanie wówczas roli Wrocławia – stolicy Dolnego Śląska – w dziele pojednania między narodami stanowi niewątpliwie zasługę Ojca Świętego”.

1998

Jerzy Grotowski (1933–1999) – reżyser teatralny, teoretyk teatru i pedagog, jeden z największych reformatorów teatru XX w., twórca i kierownik Teatru Laboratorium.

1999

Wojciech Dzieduszycki (1912–2008) – aktor, śpiewak, dyrygent, dziennikarz, autor tekstów kabaretowych, działacz kulturalny, recenzent muzyczny i teatralny oraz inżynier. Zrzekł się tytułu w 2006 roku.

2000

Jan Nowak-Jeziorański (1914–2005) – polityk, działacz społeczny, kurier i emisariusz Komendy Armii Krajowej i Rządu RP w Londynie, wieloletni dyrektor Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa, „niestrudzony rzecznik polskich interesów, a przede wszystkim uznania przez Zachód polskiej granicy na Odrze i Nysie oraz przynależności Wrocławia do Polski, kurator Ossolineum; człowiek, który czynem i słowem zasłużył na wdzięczność i uznanie wrocławian”.

2001

Václav Havel (1936–2011) – czeski pisarz i dramaturg, działacz antykomunistyczny, ostatni prezydent Czechosłowacji (1989–1992) i pierwszy prezydent Czech (1993–2003), „człowiek, którego działalność pomogła pokonać komunizm

w Europie Środkowej; intelektualista, działacz demokratyczny z przekonania i czynu, przyjaciel Wrocławia”.

2002

Norman Davies – brytyjsko-polski historyk angielsko-walijskiego pochodzenia, który „swoimi pracami naukowymi od dawna przywraca Polskę Europie, a Wrocław umieszcza w świadomości Europejczyków”.

2003

Andrzej Wajda (1926–2016) – reżyser filmowy i teatralny, „jeden z najwybitniejszych reżyserów, współtwórca polskiej szkoły filmowej, który podniósł film polski do rangi sztuki narodowej”.

2004

Władysław Bartoszewski (1922–2015) – historyk, publicysta, działacz społeczny i dyplomata, „wielki duchem żołnierz Armii Krajowej, polityk, uhonorowany w uznaniu jego walki o godność człowieka i pojednanie między narodami”.

2005

Lech Wałęsa – polityk i działacz związkowy, laureat Pokojowej Nagrody Nobla (1983), „legendarny przywódca »Solidarności«, prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, który dla świata jest symbolem oporu przeciwko totalitarnej dyktaturze komunistycznej”.

2006

Sylwester Chęciński – scenarzysta i reżyser, „wybitny reżyser filmowy, klasyk polskiego kina, który – utrwalając w swoich dziełach historię Polaków, losy mieszkańców Wrocławia i Dolnego Śląska – stał się wielką postacią kultury wrocławskiej”.

2007

Kurt Masur (1927–2015) – niemiecki dyrygent, „który przez ponad 40 lat swojej pracy scenicznej obejmował stanowisko dyrektora muzycznego takich prestiżowych filharmonii jak: drezdeńska, berlińska, nowojorska, czy The Orchestre National de France. Od lat jest jednym z najważniejszych ambasadorów kulturalnych Wrocławia i Dolnego Śląska”.

2008

Dalajlama XIV – duchowy i polityczny przywódca narodu tybetańskiego, laureat Pokojowej Nagrody Nobla (1989), „głoszący na całym świecie idee pokoju, tolerancji, wolności, wzajemnego poszanowania i respektowania praw człowieka, które są bliskie mieszkańcom Wrocławia”.

2009

Urszula Koziół – poetka i pisarka, autorka wierszy, opowiadań, powieści, sztuk teatralnych i felietonów; współzałożycielka Stowarzyszenia Pisarzy Polskich – „postać od lat związana z życiem kulturalnym Wrocławia i Dolnego Śląska”.

2010

Aleksandra Natalli-Świat (1959–2010) – polityk i ekonomistka, posłanka na sejm V i VI kadencji, „wybitna postać, która odegrała istotną rolę w życiu społecznym Wrocławia”.

Władysław Stasiak (1966–2010) – historyk, urzędnik państwowy i samorządowy, szef Kancelarii Prezydenta RP. „Odegrał istotną rolę w życiu społecznym Wrocławia”.

Jerzy Szmajdziński (1952–2010) – polityk, poseł na Sejm PRL i poseł na sejm RP, minister obrony narodowej w latach 2001–2005, wicemarszałek sejmu RP VI kadencji, który „odegrał istotną rolę w życiu społecznym Wrocławia”.

2011

Władysław Frasyniuk – polityk, działacz opozycji w PRL, poseł na sejm RP, „legendarny przywódca dolnośląskiej »Solidarności« w walce z systemem komunistycznym”.

2012

Eugeniusz Get-Stankiewicz (1942–2011) – związany z Akademią Sztuk Pięknych we Wrocławiu (wcześniej PWSSP), „wybitny wrocławski artysta grafik, rzeźbiarz, rytmownik i plakacista”.

2013

Bogdan Zdrojewski – polityk i samorządowiec, senator IV i X kadencji, poseł na sejm IV, V, VI i VII kadencji, minister kultury i dziedzictwa narodowego (2007–2014), pierwszy prezydent samorządowego Wrocławia (1990–2001), uhonorowany „za całokształt działalności na rzecz Wrocławia”.

2014

Jan Miodek – językoznawca i gramatyk, profesor i wieloletni dyrektor Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, „miłośnik, badacz i propagator kultury języka, którego działalność na niwie naukowej, publicystycznej i kulturalnej przyczynia się do wzmocnienia pozytywnego wizerunku Wrocławia”.

2015

ks. Stanisław Orzechowski „Orzech” (1939–2021) – „kapelan wrocławskiej »Solidarności«, charyzmatyczny

duszpasterz wrocławskiej młodzieży, który od kilkudziesięciu lat kształtuje młode charaktery i uczy życia w placówce Duszpasterstwa Akademickiego Wawrzyny”.

o. Ludwik Wiśniewski OP – dominikanin, „duszpasterz i wychowawca wielu pokoleń młodych wrocławian, działacz opozycji antykomunistycznej i legenda »Solidarności«, wypajający młodym ludziom ideę walki bez przemocy i kształtujący w nich postawy propaństwowe i prospołeczne”.

2016

Adolf Juzwenko – historyk, „działacz opozycji demokratycznej w okresie PRL, wieloletni dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich” uhonorowany za całokształt działalności na rzecz miasta.

Karol Cyryl Modzelewski (1937–2019) – historyk, profesor nauk humanistycznych, działacz opozycji demokratycznej w okresie PRL, uhonorowany „za zaangażowanie w walkę o wolność i prawa człowieka”.

Kornel Morawiecki (1941–2019) – fizyk, nauczyciel akademicki i polityk, działacz opozycji demokratycznej w okresie PRL, poseł i marszałek senior sejmu VIII kadencji „założyciel i przywódca Solidarności Walczącej, dzięki której Wrocław stał się symbolem walki z komunizmem”.

2017

Bente Kahan – związana z Wrocławiem norweska piosenkarka i aktorka żydowskiego pochodzenia, jedna z czołowych wykonawczyń pieśni żydowskich w Europie, uhonorowana „za propagowanie i upowszechnianie idei pojednania i tolerancji oraz wzajemnego szacunku dla różnych wyznań i kultur”.

Włodzimierz Jarmundowicz – lekarz neurochirurg, profesor nauk medycznych, od 1988 r. związany z Wrocławiem, uhonorowany za „całokształt pracy, a w szczególności za nowatorską operację u pacjenta z przerwanym rdzeniem kręgowym”.

Jerzy Kapłański – wrocławski artysta malarz uhonorowany „za całokształt twórczości i stworzenie unikatowego cyklu Wrocławian Portret Własny”.

2018

Stanisław Kulczyński (1895–1975) – profesor botaniki, działacz społeczny i polityk, rektor Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, pierwszy rektor Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu, uhonorowany „za szczególny wkład w odbudowę i rozwój wrocławskiej nauki”.

Jerzy Woźniak (1923–2012) – lekarz pulmonolog, żołnierz Armii Krajowej, działacz opozycji antykomunistycznej, wieloletni prezes Zarządu Okręgu Dolnośląskiego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, uhonorowany za „zaangażowanie w walkę o wolność”.

2019

Olga Tokarczuk – związana z Wrocławiem wybitna pisarka, poetka i felietonistka, laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie literatury za 2018 r., będąca jedną z najbar dziej rozpoznawalnych na świecie artystek wrocławskich.

2020

Maciej Łagiewski – wieloletni dyrektor Muzeum Miejskiego Wrocławia, uhonorowany „za szczególne zasługi w działaniu na rzecz ratowania dziedzictwa kulturowego oraz propagowania historii Wrocławia i Dolnego Śląska”.

LAUREACI NAGRODY WROCŁAWIA
1993–2020

1993

Roman Aftanazy (1914–2004) – historyk, pracownik Biblioteki Uniwersyteckiej oraz kustosz Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, autor monumentalnej monografii *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*.

Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta (TPBA)

– katolicka organizacja dobroczynna założona we Wrocławiu w 1981 r., pierwsza w Polsce organizacja pozarządowa, która zajęła się pomocą osobom bezdomnym.

1994

Marek Dyżewski – muzyk, publicysta, animator życia muzycznego we Wrocławiu, długoletni wykładowca akademicki Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, rektor tej uczelni (1990–1994).

Wanda Tomaszewska (1908–2004) – działaczka społeczna, nestorka Związku Harcerstwa Polskiego Chorągwi Lwowskiej i Dolnośląskiej, przewodnicząca miejska oraz propagatorka historii i walorów turystycznych Wrocławia.

Ewa Unger (1926–2020) – działaczka społeczna i katolicka, zaangażowana w działalność Klubu Inteligencji Katolickiej, współzałożycielka Fundacji Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego.

Dawna Polonia Wrocławska – najstarsza sekcja istniejącego od 1956 r. Towarzystwa Miłośników Wrocławia, skupiająca Polaków mieszkających we Wrocławiu przed 1945 rokiem.

1995

Andrzej Jochelson (1911–1997) – prawnik, pionier Wrocławia pełniący rozmaite funkcje administracyjne, spo-

łeczne i polityczne, propagator historii i kultury Wrocławia, autor m.in. pierwszego powojennego przewodnika po Wrocławiu (1946).

Dolnośląska Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych we Wrocławiu

– istniejąca w latach 1945–1999 instytucja zarządzająca infrastrukturą kolejową, zaangażowana finansowo i organizacyjnie w rewitalizację wrocławskich zabytków oraz wspieranie wrocławskiej kultury.

1996

Stanisław Mięksiz (1927–2017) – profesor biofizyki związany z wrocławskimi uczelniami, działacz opozycji antykomunistycznej, przewodniczący Rady Miejskiej Wrocławia I kadencji (1990–1994), inicjator m.in. opracowania Statutu Wrocławia i założenia Wrocławskiej Rady Nauki.

Andrzej Wiszniewski – inżynier elektryk i nauczyciel akademicki, działacz opozycji antykomunistycznej, profesor i rektor Politechniki Wrocławskiej (1990–1996), minister nauki (1999–2001), przewodniczący Komitetu Badań Naukowych (1997–2001).

Zespół Rozgłośni Polskiego Radia we Wrocławiu

– zespół dziennikarzy i techników przygotowujących od 1946 r. programy prezentujące życie, historię i kulturę Wrocławia, wpływające na konsolidację różnych środowisk miejskich oraz promujące Wrocław, szczególnie w ramach nadawanego od 1992 r. programu miejskiego.

1997

Wojciech Dzie dusz ycki (1912–2008) – aktor, śpiewak, dyrygent, dziennikarz, autor tekstów kabaretowych, działacz kulturalny, recenzent muzyczny i teatralny oraz

inżynier, zaangażowany m.in. w uruchomienie zakładów młynarskich oraz młyna „Maria” we Wrocławiu, a także powstanie Operetki Dolnośląskiej oraz wrocławskich szkół muzycznych I i II stopnia.

Jan Feliks Sarosiek (1929–2000) – botanik, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim, zaangażowany w działalność na rzecz ekologii i ochrony przyrody.

Wydawnictwo Dolnośląskie

– istniejące od 1986 r. wydawnictwo działające na rzecz kultury i promocji Wrocławia i Dolnego Śląska, wydające wiele publikacji ważnych dla miasta, jak np. *Encyklopedię Wrocławia*, *Dziedzictwo wieków* oraz trzypięciową *Historię Wrocławia*.

1998

Marek Rostecki – wrocławski aktor i manager teatralny, w latach 1984–1990 zastępca dyrektora Operetki Wrocławskiej, a w latach 1991–2002 dyrektor naczelny i artystyczny Teatru Muzycznego we Wrocławiu, za którego kadencji profil teatru został poszerzony o koncerty, rewie i musicale.

Tadeusz Zipser

– architekt i urbanista, członek SARP, profesor Politechniki Wrocławskiej i jej rektor w 1981 r. usunięty ze stanowiska w czasie stanu wojennego za działalność opozycyjną. Pod jego kierunkiem opracowana została strategia urbanistyczna Wrocławia.

Zespół architektów: Wacław Hryniewicz, Wojciech Jarząbek, Jan Matkowski

– wrocławscy architekci, którzy nadali architektуре Wrocławia nowoczesne oblicze, projektując obiekty nawiązujące m.in. do gotyku i neogotyku, np. kościół Matki Bożej Królowej Pokoju na Popowicach.

1999

Janina Bogusławska-Jaworska (1930–2002) – lekarz pediatra, profesor nauk medycznych, specjalistka w dziedzinie hematologii i onkologii dziecięcej, dzięki której w 1973 r. powstał we Wrocławiu największy wówczas w Polsce ośrodek hematologii i onkologii dziecięcej.

Maciej Łagiewski – prawnik i historyk, wieloletni dyrektor Muzeum Miejskiego Wrocławia, dzięki któremu odrestaurowano i udostępniono do zwiedzania Stary Cmentarz Żydowski przy ul. Ślężnej we Wrocławiu.

Kabaret „Elita” – kabaret założony we Wrocławiu w 1969 r. przez trzech studentów Politechniki Wrocławskiej: Tadeusza Drożdę, Jana Kaczmarka i Jerzego Skoczylasa we współpracy z Romanem Gierczakiem oraz Włodzimierzem Płaskotą. Po odejściu Gierczaka i Drozdy do kabaretu dołączyli Leszek Niedzielski i Stanisław Szelc. Kabaret znany jest m.in. ze swoich satyrycznych programów takich jak „Studio 202” nadawane od lat 70. we wrocławskiej rozgłośni Polskiego Radia.

2000

Stefan Arczyński – związany z Wrocławiem od 1950 r. fotograf, który na setkach tysięcy fotografii uwiecznił powojenny Wrocław i Dolny Śląsk wraz z jego zabytkową i współczesną architekturą oraz codziennym życiem.

Sylwester Chęciński – scenarzysta i reżyser filmowy, nazywany „malarzem polskich charakterów”, który wiele ze swoich kultowych filmów – na czele z sagą o losach rodzin Karguli i Pawlaków – zrealizował we wrocławskiej Wytwórni Filmów Fabularnych.

Jan Miodek – językoznawca i gramatyk, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim i wieloletni dyrektor Instytutu Filologii Polskiej UW, znany m.in. z popularnych programów telewizyjnych takich jak *Ojczyzna polszczyzna* i *Słownik polsko@polski*.

„Odra” – istniejący od 1961 r. miesięcznik (od 1958 r. jako tygodnik) społeczno-kulturalny wydawany przez Instytut Książki oraz Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu. W latach 70. pismo zaskarbiło sobie uznanie odkrywaniem „białych plam” najnowszej historii, niejednokrotnie walcząc z cenzurą; obecnie kontynuuje zainteresowanie różnymi meandrami historii i kultury.

2001

Maria i August Wilhelm Hecktowie – współinicjatorzy powołania Dortmundzko-Wrocławskiej Fundacji Partnerstwa Międzyparafialnego im. św. Jadwigi, która formalnie powstała w 1991 roku. Przez cztery kadencje (1991–2003) zasiadali w jej prezydium, organizując liczne akcje oraz stałą działalność Fundacji.

Renata Mauer-Róžańska – mistrzyni olimpijska i medalistka mistrzostw świata w strzelectwie z karabinu pneumatycznego i karabinu kulowego z trzech postaw, przez wiele lat zawodniczka WKS Śląsk Wrocław, radna Rady Miejskiej Wrocławia VI i VII kadencji (2010–2018). W 1997 r. uhonorowana Nagrodą Prezydenta Wrocławia.

Ewa Szumańska-Szmorlińska (1921–2011) – związana z Wrocławiem pisarka, reportażystka, scenarzystka filmowa, autorka popularnych słuchowisk radiowych i satyryczka; żołnierz AK i uczestniczka powstania warszawskiego, w latach 80. zaangażowana w działalność opozycyjną.

„Notatnik Teatralny” – ukazujące się od 1991 r. i wydawane przez Instytut Książki oraz Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu pismo poświęcone polskiemu teatrowi współczesnemu, w którym ważne miejsce zajmują teksty teatralnych praktyków, a także dokumenty pracy scenicznej.

2002

Hans Hallgren – związany z Wrocławiem od 1991 r. długoletni prezes zarządu i dyrektor generalny szwedzkiej firmy DeLaval Operations, która od początku istnienia prowadziła działalność na rzecz edukacji hodowców zwierząt w Polsce oraz wspomagała realizowane we Wrocławiu rozmaite akcje charytatywne oraz młodych wrocławskich twórców.

Czesław Hernas (1928–2003) – filolog polski i folklorysta, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim, długoletni dyrektor Instytutu Filologii Polskiej UW, redaktor wielu czasopism, współzałożyciel Wszechnicy NSZZ „Solidarność” zaangażowany w działalność opozycyjną, wspierający ruchy niezależne i twórców drugiego obiegu kultury.

Leon Kieres – prawnik i samorządowiec, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim, radny Rady Miejskiej Wrocławia I i II kadencji, prezes Instytutu Pamięci Narodowej (2000–2005), przewodniczący sejmiku dolnośląskiego (2006–2007), senator IV i VII kadencji, od 2012 r. sędzia Trybunału Konstytucyjnego.

Bogdan Ludkowski – wrocławski przedsiębiorca, społecznik i działacz sportowy, związany m.in. z Przedsiębiorstwem Projektowania i Realizacji Budownictwa „Intakus” oraz klubami sportowymi Śląsk Wrocław i Polar Wrocław, zaangażowany w działalność charytatywną i sponsorowanie imprez sportowych.

Uniwersytet Wrocławski – najstarsza wrocławska szkoła wyższa, której początki sięgają 1702 r., gdy powstała jako dwuwydziałowy Uniwersytet Leopoldyński. Mająca po wojnie miastotwórczy charakter uczelnia rozpoczęła działalność już w listopadzie 1945 r., odgrywając kluczową rolę w odbudowie Wrocławia. Obecnie należy do czołówek polskich uniwersytetów i ma status uczelni badawczej.

2003

Jan Chorostkowski – wrocławski przedsiębiorca, działacz społeczny i samorządowy, inicjator budownictwa czynszowego we Wrocławiu, właściciel i prezes firmy Dach-Bud, od wielu lat czynnie zaangażowany w działalność charytatywną na rzecz szerokiego gremium instytucji, organizacji i osób fizycznych. Konsul honorowy Republiki Bułgarii.

Jan Kaczmarek (1945–2007) – satyryk, piosenkarz i autor ponad 200 tekstów piosenek, felietonista oraz dziennikarz radiowy przez wiele lat związany z wrocławską rozgłośnią Polskiego Radia, jeden z założycieli Kabaretu „Elita”.

Wanda Toboła – starsza położna we wrocławskim Centrum Ginekologiczno-Położniczym przy pl. Hirszfelda oraz w Szpitalu Specjalistycznym im. Falkiewicza na Brochowie, która w czasie ponad 30-letniej pracy zawodowej z ogromnym zaangażowaniem i poświęceniem opiekowała się matkami i nowo narodzonymi dziećmi, wspierając także rodziny, które znalazły się w trudnej sytuacji.

Dzielnica Wzajemnego Szacunku – unikalna na skalę Polski i Europy dzielnica, w której w odległości ok. 300 m od siebie znajdują się: kościół ewangelicko-augsburski,

kościół rzymskokatolicki, cerkiew prawosławna oraz synagoga należąca do Gminy Żydowskiej. Od 1995 r. cztery wspólnoty wyznaniowe współpracują ze sobą, realizując wiele przedsięwzięć artystycznych, edukacyjnych i społecznych. W 2005 r. powołano Fundację „Dzielnica Wzajemnego Szacunku Czterech Wyznań”.

2004

Paweł Jarodzki – wrocławski malarz i rysownik, profesor związany z Akademią Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu, autor podręczników i komiksów dla dzieci, w latach 80. lider grupy artystycznej „LuXuS”, wieloletni kurator BWA Awangarda we Wrocławiu.

Henryk Rossa – wrocławski adwokat specjalizujący się w prawie karnym, zaangażowany w działalność opozycyjną, słynny obrońca w procesach politycznych prowadzonych w okresie stanu wojennego przeciwko przywódcom dolnośląskiej „Solidarności”, dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej we Wrocławiu (2001–2007).

Wojciech Wrzesiński (1934–2013) – historyk, specjalista w zakresie dziejów Polski i powszechnych XIX i XX wieku, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim i rektor tej uczelni (1990–1995), prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego (1997–2003).

Wydział Aktorski Państwowej Wyższej Szkoły Teatralnej im. Ludwika Solskiego w Krakowie, filii we Wrocławiu (obecnie Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego) – istniejący od 1979 r., który czynnie włącza się w realizację wrocławskich wydarzeń kulturalnych. Jego kadre pedagogiczną stanowią m.in. aktorzy, reżyserzy i inne osoby związane z wrocławskimi teatrami.

2005

Janusz Degler – literaturoznawca, teatrolog, historyk literatury i teatru, witkacolog, profesor związany z Uniwersyteciem Wrocławskim, prorektor wrocławskiej filii PWST (obecnie AST) w Krakowie (1979–1987). W Muzeum Teatru od 2016 r. działa Gabinet prof. Deglera, w którym raz w tygodniu profesor udziela konsultacji.

ks. Stanisław Orzechowski „Orzech” (1939–2021) – związany z parafią pw. św. Wawrzyńca we Wrocławiu prałat, duszpasterz świata pracy diecezji wrocławskiej, aktywnie wspierający działaczy opozycji antykomunistycznej, kapelan wrocławskiej „Solidarności”, organizator pieszych pielgrzymek, duszpasterz akademicki DA „Wawrzyn”.

Dolnośląska Izba Gospodarcza – istniejąca od 1990 r. autonomiczna organizacja samorządu gospodarczego, reprezentująca interesy zrzeszonych w niej podmiotów wobec władz centralnych i regionalnych. W czasie trzech dekad istnienia istotnie zasłużyła się dla ochrony i rozwoju gospodarki Wrocławia.

Parafia pw. św. Elżbiety przy ul. Grabiszyńskiej oraz parafia pw. św. Antoniego przy ul. Kasprowicza – parafie w szczególny sposób zaangażowane od wielu lat w działalność charytatywną, a w czasie stanu wojennego w pomoc osobom prześladowanym za działalność opozycyjną.

2006

René Engel – Szwajcar, tłumacz przysięgły języka polskiego, w latach 80. zaangażowany w pomoc wrocławskim rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej, w czasie stanu wojennego organizator wielu transportów

z darami dla wrocławian, a także zimowego wypoczynku dla wrocławskich dzieci.

Ryszard Lackner (1946–2006) – generał dywizji Wojska Polskiego, rektor-komendant Wyższej Szkoły Oficerskiej (obecnie Akademia Wojsk Lądowych) im. Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu (1991–2002), dowódca Śląskiego Okręgu Wojskowego (2004–2005), zaangażowany w sprawy społeczne Wrocławia.

Walentyna Krystyna Wnuk – doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki specjalizująca się w andragogice, wieloletnia kierownik Uniwersytetu Trzeciego Wieku na Uniwersytecie Wrocławskim, promotorka aktywnego i kreatywnego życia ludzi starszych, inicjatorka wielu przedsięwzięć skierowanych do emerytów.

Konwent oo. Bonifratrów prowadzący Hospicjum przy ul. Poświęckiej – konwent prowadzący Bonifraterskie Centrum Stacjonarnej Opieki Hospicyjnej założone w 2000 r. przez Kurię Prowincjonalną Zakonu Bonifratrów jako Hospicjum Domowe przy Dolnośląskim Centrum Onkologicznym we Wrocławiu. Hospicjum zapewnia profesjonalną holistyczną opiekę nad ludźmi w terminalnej fazie choroby nowotworowej, otaczając opieką także rodziny chorych.

Departament la Vienne – ośrodek polityczny i innowacyjny położony w środkowo-zachodniej Francji, z którym Wrocław współpracuje od 1990 r. w zakresie m.in. kultury, edukacji, sportu, turystyki oraz administracji samorządowej.

2007

Józef Dudek (1939–2008) – matematyk, profesor związany z Uniwersyteciem Wrocławskim, organizator odbywają-

cych się od 1996 r. cotygodniowych słynnych spotkań „Salon Profesora Dudka”, podczas których poruszane były tematy z zakresu nauki, kultury, życia społecznego i intelektualnego.

Natalia Lach-Lachowicz – związana z Wrocławiem od połowy lat 50. artystka intermedialna oraz konceptualistka, działająca pod pseudonimem artystycznym „Natalia LL” i zajmująca się m.in. grafiką i malarstwem, performance, filmem eksperymentalnym, wideo, fotografią i rzeźbą.

Kornel Morawiecki (1941–2019) – fizyk, nauczyciel akademicki związany z Uniwersyteciem Wrocławskim oraz Politechniką Wrocławską, działacz opozycji demokratycznej w okresie PRL, założyciel i przewodniczący Solidarności Walczącej, polityk, poseł i marszałek senior sejmu VIII kadencji.

Arcybiskupi Komitet Charytatywny – inicjatywa społeczna zawiązana we Wrocławiu pod opieką metropolity wrocławskiego apb. Henryka Gulbinowicza w 1982 r. po ogłoszeniu stanu wojennego, podczas którego udzielała pomocy osobom represjonowanym. W kilkunastu sekcjach Komitetu działało ponad 200 osób, pomocą obejmując cały Dolny Śląsk. Działający do 2007 r. Komitet uznawany jest za jeden z filarów wrocławskiego społeczeństwa obywatelskiego.

Teatr Pieśń Kozła – założony we Wrocławiu w 1996 roku. Obecnie uchodzi za jeden z najbardziej nowatorskich zespołów europejskich.

2008

Jerzy Czernik (1938–2010) – lekarz, chirurg dziecięcy, profesor związany z Akademią Medyczną we Wrocławiu i rektor tej uczelni (1993–1999), twórca pierwszego we Wrocławiu Oddziału Intensywnej Terapii Noworodka, do-

2008 r. konsultant krajowy z dziedziny chirurgii dziecięcej, prezes Polskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych.

Tadeusz Krasoń – długoletni prezes Wrocławskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych, zrzeszającego stowarzyszenia działające w sferze zadań publicznych na rzecz osób niepełnosprawnych, realizujący pionierskie programy aktywizujące niepełnosprawnych oraz wykorzystujące ich możliwości i potencjał.

Józef Łukaszewicz (1927–2013) – matematyk, profesor związany z Uniwersyteciem Wrocławskim i rektor tej uczelni w okresie stanu wojennego, jeden z założycieli wrocławskiego Klubu Inteligencji Katolickiej, w okresie II wojny światowej żołnierz AK.

Jan Ślęk – dyrygent, założyciel „Sinfoniety Wrocławskiej” oraz Orkiestry Kameralnej Uniwersytetu Wrocławskiego, organizator corocznego Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Wiedeńskiej we Wrocławiu promującego utalentowanych śpiewaków i instrumentalistów, współpracownik m.in. Opery i Operetki we Wrocławiu.

Alicja Zawisza (1926–2012) – historyk, współzałożycielka Towarzystwa Miłośników Wrocławia, długoletnia opiekunka i dokumentalistka życia dawnej Polonii wrocławskiej, autorka wielu prac naukowych oraz wystaw związanych z przedwojennym życiem Polaków we Wrocławiu.

2009

Andrzej Nabzdyk – lekarz ortopeda Lotniczego Pogotowia Ratunkowego we Wrocławiu, instruktor ratownictwa i pierwszej pomocy medycznej, posiadający uprawnienia międzynarodowe, współorganizator Mistrzostw Polski

w Ratownictwie Medycznym i Drogowym, mistrz świata w ratownictwie medycznym, radny Rady Miejskiej Wrocławia VII kadencji.

Romuald Siepiak – inżynier budownictwa, działacz „Solidarności”, popularyzator idei demokratycznego samorządu lokalnego i pierwszy delegat pełnomocnika rządu ds. reformy samorządu terytorialnego w byłym województwie wrocławskim, po 1990 r. pracownik wrocławskich jednostek samorządu terytorialnego.

Stanisław Wysocki – związany z Wrocławiem rzeźbiarz, odlewnik, autor wielu rzeźb zdobiących przestrzeń miejską Wrocławia, m.in. Powodźnianki, Murzyna, Pływaczki, Krzyża Sybirackiego i pomnika Jana Pawła II (przy kościele pw. św. Maurycego).

Bronisław Zathey – geograf, nauczyciel, przewodnik miejski, terenowy i sudecki, popularyzator turystyki kwalifikowanej, krajoznawstwa i ochrony przyrody, instruktor m.in. społecznej opieki nad zabytkami, należy do grona najbardziej zasłużonych działaczy społecznych Oddziału Wrocławskiego PTTK, inicjator i organizator wielu imprez turystycznych we Wrocławiu.

Związek Polaków na Białorusi – stowarzyszenie Polaków na Białorusi założone w 1990 r., wywodzące się z istniejących na Grodzieńszczyźnie i w Mińsku stowarzyszeń kulturalno-oświatowych, walczące m.in. o prawa polskich obywateli na Białorusi.

2010

Karol Bał – filozof związany z Uniwersytetem Wrocławskim, znawca klasycznej filozofii idealizmu niemieckiego

i współczesnej filozofii niemieckiej, wiceprezydent Internationale Hegel-Gesellschaft (1992–2004).

Władysław Frasyniuk – polityk, przedsiębiorca, działacz opozycji w PRL, poseł na sejm I, II i III kadencji, przywódca dolnośląskiej „Solidarności” w walce z systemem komunistycznym.

Jerzy Bogdan Kos (1931–2018) – związany z Wrocławiem lekarz, specjalista chorób zakaźnych, publicysta, poeta i prozaik, przez wiele lat pracujący w służbie zdrowia powiatu trzebnickiego, autor i współautor m.in. wielu książek popularyzujących wiedzę o zdrowiu i chorobach.

Młodzieżowy Dom Kultury im. Kopernika (Centrum Edukacji Kulturalnej Dzieci i Młodzieży) we Wrocławiu – istniejąca od 1950 r. i najstarsza na Dolnym Śląsku placówka wychowania pozaszkolnego, będąca obecnie placówką samorządową, zajmującą się edukacją kulturalną dzieci i młodzieży, a także rozwijaniem zainteresowań i uzdolnień w dziedzinie wychowania estetycznego.

NSZZ „Solidarność” – Region Dolny Śląsk – oddział największego związku zawodowego w Polsce, powstałego na fali wydarzeń z Sierpnia '80, chroniący prawa pracowników i będący ośrodkiem ruchu oporu przeciw rządowi PRL.

2011

Anette Bußmann (1969–2011) – niemiecka śpiewaczka operowa, prawniczka, długoletnia konsul Republiki Federalnej Niemiec we Wrocławiu, inicjatorka powołania Polsko-Niemieckiej Szkoły Prawa na Uniwersytecie Wrocławskim, pomysłodawczyni i organizatorka inicjatyw kulturalnych i edukacyjnych na rzecz zbliżenia polsko-niemieckiego.

Wiesława Drojecka – związana z Wrocławiem piosenkarka, solistka, współpracowniczka kabaretów i różnych wrocławskich instytucji artystycznych, znana m.in. z muzycznych audycji Radia Wrocław.

Bogusław Litwiniec – fizyk, reżyser teatralny, działacz kulturalny, polityk, senator IV i V kadencji, organizator Międzynarodowego Festiwalu Teatru Otwartego we Wrocławiu (1967–1993), współzałożyciel studenckiego teatru „Kalambur”.

Wojciech Witkiewicz – specjalista chirurg, angiochirurg i transplantolog, organizator i długoletni dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego we Wrocławiu – Ośrodka Badawczo-Rozwojowego, twórca i ordynator Oddziału Chirurgii Ogólnej, Naczyniowej, Transplantacyjnej, Onkologicznej i Chemioterapii.

Niezależne Zrzeszenie Studentów – Region Wrocławski – organizacja powstała tuż po wydarzeniach Sierpnia '80 jako nieformalny studencki odpowiednik NSZZ „Solidarność”, a obecnie skupiająca uczelniane organizacje NZS.

2012

Jan Biliszczyk – profesor nauk technicznych, inżynier budownictwa lądowego, ekspert w dziedzinie mostownictwa, autor lub współautor wielu mostów i wiaduktów. Wraz z zespołem zaprojektował oraz sprawował nadzór nad realizacją mostu Rędzńskiego.

Ryszard Jadach – pediatra, anestezjolog, lekarz rodzinny, działacz społeczno-kulturalny, organizował Oddział Intensywnej Terapii w Klinice Onkologii i Hematologii Dziecięcej wrocławskiej Akademii Medycznej.

Włodzimierz Szomański (1948–2014) – muzyk, wokalista, kompozytor, pedagog i aranżer, założyciel i lider wrocławskiej grupy muzycznej Spirituals Singers Band.

Kazimierz Tumski (1931–2017) – pionier i współorganizator ruchu turystycznego we Wrocławiu, wieloletni propagator wiedzy krajoznawczej, współtwórca słynnego koła przewodników miejskich „Rzepiór”, organizator pierwszych Wrocławskich Dni Turystyki.

Dolnośląskie Towarzystwo Muzyczne – powstałe jako jedno z pierwszych towarzystw w powojennym Wrocławiu i wpisane do rejestru urzędowego miasta w 1946 r. pod numerem 1, zajmujące się działalnością oświatową, krzewieniem i rozwojem kultury muzycznej na terenie województwa dolnośląskiego.

2013

ks. abp Marian Gołębiowski – duchowny katolicki, doktor habilitowany nauk teologicznych, biskup diecezjalny koszalińsko-kołobrzeski w latach 1996–2004, arcybiskup metropolita wrocławski w latach 2004–2013, arcybiskup senior archidiecezji wrocławskiej od 2013 roku.

Anna Hannowa (1925–2020) – teatrolog, dziennikarka, nauczyciel akademicki, organizatorka życia kulturalnego Wrocławia, autorka m.in. publikacji związanych z życiem teatralnym Wrocławia.

Mieczysław Łopatka – koszykarz i trener, czterokrotny olimpijczyk, multimedalista mistrzostw Polski i Europy, król strzelców, prezes Regionalnej Rady Olimpijskiej we Wrocławiu.

Janusz Sybis – piłkarz, wychowanek WKS Śląsk Wrocław, wielokrotny reprezentant Polski, znany z szybkości i znakomitego dryblingu, legenda piłkarskiego Śląska.

Teatr Arka – założony w 1992 r. przez Renatę Jasińską, Andrzeja Nowaka i Bogdana Michalewskiego zawodowy teatr integracyjny, będący jedynym w Polsce i jednym z nielicznych w Europie. Jego zespół tworzą absolwenci wyższych szkół artystycznych oraz adepci warsztatów teatralnych – osoby niepełnosprawne intelektualnie i ruchowo.

2014

ks. Adam Drwięga (1938–2018) – katolicki duchowny, protonotariusz apostolski, kanonik honorowy Kapituły Kolegiackiej Świętego Krzyża, kapelan dolnośląski Państwowej Straży Pożarnej, duszpasterz rzemieślników oraz wieloletni proboszcz parafii katedralnej pw. św. Jana Chrzciciela.

Wanda Izdebska – s. Anatolia ze zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej, długoletnia dyrektor Domu Pomocy Społecznej dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie przy ul. Objazdowej we Wrocławiu.

Roman Kołacz (2008–2016) – lekarz weterynarii, zootechnik, profesor nauk rolniczych, wykładowca akademicki, rektor Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

Wojciech Kazimierz Siwek – jazzman, aktor, działacz kultury, założyciel wrocławskiego oddziału Polskiego Stowarzyszenia Jazzowego.

Krzysztof Szwagrzyk – związany z Wrocławiem historyk, nauczyciel akademicki, badacz i propagator najnowszej hi-

storii Polski, wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej, pełniący obowiązki dyrektora Biura Poszukiwań i Identyfikacji, kierujący zespołem poszukiwań tajnych miejsc pochówku ofiar reżimu komunistycznego.

Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta – międzywydziałowa placówka Uniwersytetu Wrocławskiego powstała w 2002 r. jako wspólny projekt uczelni oraz Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej (DAAD). Najważniejszym celem CSNE jest inicjowanie, organizowanie oraz popularyzowanie problematyki niemieckiej i relacji polsko-niemieckich.

2015

Ewa Czermak (1957–2015) – długoletnia solistka Opery Wrocławskiej i profesor wokalistyki Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, inicjatorka różnorodnych przedsięwzięć artystycznych i działaczka wielu stowarzyszeń twórczych.

Adam Nowotarski (1932–2020) – inżynier, wieloletni dyrektor wrocławskich zakładów Chemitex (Viscoplast).

Igor Salamon – przewodniczący Wrocławskiego Koła Związku Ukraińców w Polsce, aktywnie działający na rzecz propagowania kultury mniejszości ukraińskiej oraz porozumienia pomiędzy mieszkającymi na Dolnym Śląsku grupami etnicznymi.

Józef Zapędzki – pierwszy w historii wrocławskiego sportu złoty medalista olimpijski, dwukrotny mistrz olimpijski w strzelaniu z pistoletu szybkostrzelnego.

Klub Ludzi ze znakiem „P” – istniejąca od 1969 r. sekcja historyczna Towarzystwa Miłośników Wrocławia, skupiają-

ca byłych polskich robotników przymusowych osadzonych w czasie wojny we Wrocławiu oraz zajmująca się utrwalaniem pamięci o nich i ich przeżyciach.

2016

Elżbieta i Stanisław Klimkowie – wydawcy, założyciele wydawnictwa Via Nova – oficyny wydawniczej obecnej na rynku od 1990 r. i specjalizującej się w publikacjach poświęconych stolicy Dolnego Śląska.

br. Jerzy Adam Marszałkiewicz (1931–2019) – duchowny katolicki, inicjator i współzałożyciel Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, bibliotekarz, anglista, furtian.

Zofia Teliga-Mertens – agronom, działaczka społeczna i charytatywna, jako sybiraczka od wielu lat zaangażowana w repatriację polskich rodzin z Kazachstanu.

Krzysztof Wronecki – lekarz i profesor związany z Uniwersytetem Medycznym im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, specjalista w zakresie chirurgii dziecięcej i kardiologii, współtwórca Oddziału Kardiologii Dziecięcej w Dolnośląskim Centrum Chorób Serca.

Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu – szkoła wyższa powstała w 1946 r. jako Studium Wychowania Fizycznego przy Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Wrocławskiego, w 1950 r. przekształcona w samodzielną Wyższą Szkołę Wychowania Fizycznego. Jest jedną z najwyżej cenionych uczelni tego typu w Polsce.

2017

Adam Domanasiewicz – związany z Uniwersyteckim Szpitalem Klinicznym im. Jana Mikulicza-Radeckiego we

Wrocławiu lekarz chirurg, replantolog, współautor pierwszych polskich przeszczepów ręki, autor wielu replantacji oraz nowatorskich zabiegów w zakresie chirurgii ręki i chirurgii rekonstrukcyjnej.

Jacek Kopyś – związany z kilkoma placówkami medycznymi chirurg ortopeda, specjalista w dziedzinie rehabilitacji medycznej oraz ortopedii i traumatologii, twórca zespołu wykonującego m.in. zabiegi alloplastyki pierwotnej i rewizji stawów biodrowych oraz kolanowych.

Leszek Możdżer – wrocławski kompozytor, pianista jazzowy i producent muzyczny, twórca muzyki filmowej, uznawany za jednego z najwybitniejszych polskich muzyków jazzowych.

Elżbieta Magdalena Salamon – współzałożycielka i przewodnicząca działającego od 1991 r. Stowarzyszenia Amazonek „Femina-Fenix”, prowadzącego aktywną działalność społeczną, rehabilitacyjną i psychologiczną dla chorych na nowotwory złośliwe.

Wojskowy Klub Sportowy „Śląsk” – założony w 1947 r. jeden z największych wielosekcyjnych klubów sportowych w Polsce, zawsze kojarzony z Wrocławiem. Wywodzą się z niego medaliści igrzysk olimpijskich oraz dziesiątki medalistów mistrzostw świata i Europy.

2018

Bogusław Klimsa – muzyk, dziennikarz, kompozytor muzyki teatralnej i piosenek, reżyser telewizyjny, twórca programów kabaretowych i estradowych, autor muzyki teatralnej oraz opracowań muzycznych ponad 80 spektakli w różnych teatrach w Polsce i Europie.

Ewa Kobel – nauczycielka historii i długoletnia wicedyrektor XII Liceum Ogólnokształcącego, popularyzatorka wiedzy o Wrocławiu i Dolnym Śląsku, autorka licznych projektów edukacyjnych, wystaw i publikacji.

Bogdan Łazarkiewicz – lekarz, profesor nauk medycznych specjalizujący się w chirurgii ogólnej, prorektor (1978–1984) i rektor (1987–1990) Akademii Medycznej we Wrocławiu (ob. Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu).

Tomasz Skrzypek – sportowiec i szkoleniowiec, pierwszy zawodowy mistrz Polski i od 1997 r. trener kadry Polski w kickboxingu, współzałożyciel klubu Fighter Wrocław.

Maria Woś – pochodząca ze Lwowa dziennikarka radiowa, od ponad 60 lat związana z Polskim Radiem Wrocław, w latach 80. działaczka opozycji antykomunistycznej.

Klub Honorowych Dawców Krwi PCK Polar-Whirlpool – jeden z najstarszych i najprężniej działających klubów na terenie Wrocławia, którego członkowie w ciągu 45 lat działalności Klubu oddali ok. 12 tys. litrów krwi.

2019

Paweł Banaś – profesor Uniwersytetu Wrocławskiego, historyk sztuki, kulturoznawca, twórca działu sztuki współczesnej w Muzeum Narodowym we Wrocławiu, nauczyciel akademicki, kurator wystaw oraz kolekcjoner.

Józef Kazimierz Jagielski (1934–2021) – lekarz, profesor związany z Uniwersytetem Medycznym im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, współtwórca ośrodka elektrokar-diologii oraz badań genetycznych we Wrocławiu.

Andrzej Kübler – lekarz, profesor związany z Uniwersytetem Medycznym im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, wieloletni kierownik Kliniki Anestezjologii i Intensywnej Terapii Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. Jana Mikulicza-Radeckiego.

Andrzej Maria Turkiewicz – działacz społeczny i wolontariusz od wielu lat aktywnie działający na rzecz mieszkańców Wrocławia.

Wrocławski oddział Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego im. Joachima Lelewela – oddział istniejący od 1949 r. i prowadzący aktywną działalność naukowo-badawczą, edukacyjną, wydawniczą, kolekcjonerską i popularyzatorską.

Regionalna Rada Olimpijska we Wrocławiu – stowarzyszenie kultury fizycznej zrzeszające przede wszystkim olimpijczyków, którzy reprezentowali Dolny Śląsk podczas letnich i zimowych igrzysk olimpijskich.

2020

Alicja Chybicka – profesor nauk medycznych, lekarz, długoletnia kierownik Kliniki Transplantacji Szpiku, Onkologii i Hematologii Dziecięcej we Wrocławiu.

Bogusław Danielewski – aktor, śpiewak operowy i operetkowy, realizator przedstawień dramatycznych, operowych i filmowych, ze scenami wrocławskimi związany od 70 lat.

Marcin Drąg – związany z Politechniką Wrocławską profesor nauk chemicznych specjalizujący się w chemii biologicznej i medycznej, twórca nowoczesnego i unikalnego na skalę światową Laboratorium Obrazowania. Zajmuje

się m.in. badaniami, które otworzyły nowe perspektywy w walce z koronawirusem.

Piotr Szyber (1948–2020) – profesor nauk medycznych, chirurg transplantolog, wieloletni kierownik Kliniki Chirurgii Naczyniowej, Ogólnej i Transplantacyjnej w Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym im. Jana Mikulicza-Radeckiego we Wrocławiu.

Wrocławskie Stowarzyszenie Fortyfikacyjne – stowarzyszenie promujące wiedzę o dziedzictwie wrocławskiej architektury militarnej i ratujące przed postępującą dewastacją militarne obiekty na terenie Wrocławia i okolic.

LAUREACI
NAGRODY PREZYDENTA WROCŁAWIA
1993–2020

1992

Józef Cynar (1932–1996) – właściciel zakładu organmistrzowskiego we Wrocławiu, czołowy budowniczy, rekonstruktor oraz renowator organów w kraju i na świecie. Odbudował wiele instrumentów organowych w zniszczonych parafiach na terenie Wrocławia i Dolnego Śląska po II wojnie światowej.

Krzysztof Pełech – wrocławski gitarzysta klasyczny, wykładowca Akademii Muzycznej we Wrocławiu i w Bydgoszczy, pomysłodawca wielu inicjatyw m.in. międzynarodowego festiwalu Gitara+ odbywającego się od 1998 roku.

Igor Przegrodzki (1926–2009) – aktor, reżyser, artysta filmowy i teatralny przez lata związany z wrocławskim Teatrem Polskim. Pedagog i wykładowca na Akademii Muzycznej we Wrocławiu, rektor PWST w Krakowie.

Tadeusz Różewicz (1921–2014) – poeta, dramaturg, prozaik i scenarzysta, od 1968 r. aż do śmierci związany z Wrocławiem, wielokrotnie nominowany do Nagrody Nobla w dziedzinie literatury, jego dzieła tłumaczono na ok. 50 języków.

„Odra” – istniejący od 1961 r. miesięcznik (od 1958 r. jako tygodnik) społeczno-kulturalny wydawany przez Instytut Książki oraz Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu. W latach 70. pismo zaskarbiło sobie uznanie odkrywaniem „białych plam” najnowszej historii, niejednokrotnie walcząc z cenzurą; obecnie kontynuuje zainteresowanie różnymi meandrami historii i kultury.

Orkiestra Kameralna „Leopoldinum” – 15-osobowa Wrocławska Orkiestra Kameralna powstała w 1978 r. z ini-

cjatywy m.in. Tadeusza Strugały, jej wieloletniego i pierwszego dyrektora. Pierwszy koncert odbył się w kwietniu 1979 roku.

1993

ks. Franciszek Głód – uczony, duchowny katolicki, proboszcz parafii św. Elżbiety we Wrocławiu (1977–2014). W stanie wojennym wspomagał działaczy opozycji, internowanych i ich rodziny. Inicjator wielu przedsięwzięć charytatywnych skierowanych do osób bezdomnych i ubogich oraz ludzi starszych.

Mariusz Hermansdorfer (1940–2018) – historyk sztuki, krytyk i popularyzator sztuki współczesnej, dyrektor Muzeum Narodowego we Wrocławiu (1983–2013), które gruntownie zmodernizował, czyniąc je prężną i liczącą się w Polsce instytucją.

„Notatnik Teatralny” – ukazujące się od 1991 r. i wydawane przez Instytut Książki oraz Ośrodek Kultury i Sztuki we Wrocławiu pismo poświęcone polskiemu teatrowi współczesnemu, w którym ważne miejsce zajmują teksty teatralnych praktyków, a także dokumenty pracy scenicznej.

Teatr Polski – założony w 1949 r. jako Państwowy Teatr Dolnośląski we Wrocławiu (obecna nazwa od 1969 r.). Jest jedną z najważniejszych instytucji kulturalno-artystycznych we Wrocławiu.

1994

Tadeusz Strugała – wybitny kompozytor, wykładowca Akademii Muzycznej we Wrocławiu, dyrygent, dyrektor artystyczny i naczelny licznych orkiestr, m.in. Filharmonii Wrocławskiej.

Jerzy Woźniak (1923–2012) – lekarz pulmonolog, żołnierz Armii Krajowej, działacz opozycji antykomunistycznej, wieloletni prezes Zarządu Okręgu Dolnośląskiego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej.

Teatr Lalek – wrocławska instytucja kultury powstała w 1946 r. z siedzibą w gmachu dawnej resursy kupieckiej przy pl. Teatralnym 4, której misją jest działalność artystyczna, społeczna i edukacyjna.

Wydawnictwo Dolnośląskie – istniejące od 1986 r. wydawnictwo działające na rzecz kultury i promocji Wrocławia i Dolnego Śląska, wydające wiele publikacji ważnych dla miasta, jak np. „Encyklopedię Wrocławia”, „Dziedzictwo wieków” oraz trzytomową „Historię Wrocławia”.

1995

Adolf Juzwenko – historyk, doktor nauk humanistycznych, działacz opozycji demokratycznej w okresie PRL, od 1990 dyrektor Biblioteki Ossolineum, a następnie dyrektor Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu.

Jan Jakub Kolski – związany z Wrocławiem profesor sztuki, reżyser, operator i producent filmów dokumentalnych, fabularnych, sztuk teatralnych, utworów literackich i muzycznych.

Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. Ludwika Solskiego w Krakowie, filia we Wrocławiu (obecnie Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego) – utworzona w 1972 r. wrocławska filia krakowskiej uczelni, założona na bazie Studium Aktorskiego Teatrów Lalkowych działającego od 1967 r. w państwowym Teatrze Lalek „Chochlik”.

„Format” – istniejące od 1991 r. pismo artystyczne poświęcone aktualnym tendencjom w sztuce współczesnej, wydawane przez Akademię Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu.

Związek Polskich Artystów Plastyków – założone ponad sto lat temu krajowe stowarzyszenie zrzeszające ponad siedem tysięcy twórców sztuk wizualnych założone przed ponad stu laty. Niezmiennie siedziba wrocławskiego okręgu ZPAP mieści się przy wrocławskich Jatkach, gdzie pod egidą związku funkcjonują od 1946 r. galerie plastyczne.

1996

Arkadiusz Koniecki – koszykarz i trener koszykówki, trener licznych klubów sportowych oraz reprezentacji Polski mężczyzn oraz kobiet, a także Śląska Wrocław (1986–1989, 1994–1996), z którym w 1978 i 1996 r. zdobył mistrzostwo Polski.

Wojciech Kościelniak – aktor, reżyser teatralny, pedagog, związany m.in. z Teatrem Muzycznym w Jeleniej Górze oraz Teatrem Polskim we Wrocławiu, dyrektor artystyczny i naczelny Operetki oraz Teatru Muzycznego Capitol (2001–2004).

Janusz Zaleski – pracownik naukowy Politechniki Wrocławskiej, specjalizujący się w gospodarce wodnej, pełniący wiele funkcji rządowych i ministerialnych, m.in. wojewody wrocławskiego (1992–1998).

Jacek Weksler – reżyser teatralny i manager ds. kultury od lat 70. związany z Teatrem Współczesnym we Wrocławiu, w latach 80. założył Teatr Wędrujący, pełnił liczne funk-

cję, m.in. dyrektora Teatru Polskiego we Wrocławiu (1990–2000).

1997

Renata Mauer-Różańska – mistrzyni olimpijska i medalistka mistrzostw świata w strzelectwie, przez wiele lat zawodniczka WKS Śląsk Wrocław, radna Rady Miejskiej Wrocławia VI i VII kadencji (2010–2018).

Marcin Piąza (1972–2019) – kompozytor, pianista i niezależny producent muzyczny, współpracownik wrocławskich teatrów, uczestnik Przeglądów Piosenki Aktorskiej.

Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego – drugi najstarszy na obecnych ziemiach polskich ogród botaniczny założony w 1811 r. w miejscu dawnych fortyfikacji miejskich przy nowo utworzonym pruskim uniwersytecie państwowym we Wrocławiu.

Wydział Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego – utworzony w 1995 r. na bazie Instytutu Chemii kierowanego przez prof. Bogusławę Jeżowską-Trzebiatowską. Działalność naukowa prowadzona jest w ramach zakładów i zespołów badawczych, a dydaktyczna na studiach licencjackich, magisterskich i doktoranckich.

1998

Ryszard Mazur – artysta kowal, mistrz rzemiosła artystycznego, pracujący zawodzie od 1970 roku. Wykonane przez niego w sposób tradycyjny wyroby artystyczne (lampy, latornie, kraty itp.) zdobią przestrzeń miejską Wrocławia.

Stefan Placek (1929–2015) – pedagog, animator kultury we Wrocławiu, od 1963 r. kierował Klubem Muzyki i Lite-

ratury we Wrocławiu, czyniąc go wyjątkowym miejscem na kulturalnej mapie Wrocławia.

Fundacja Proscem i Teatr K2 – Promocyjna Scena Młodych utworzona w 1992 r. w celu promocji młodych twórców i artystów. Głównym celem Fundacji było utworzenie Teatru K2 i umożliwienie mu wszechstronnej działalności artystycznej poprzez sprawowanie nad nim mecenatu.

Open Studio/Wro – powstała w 1988 r. pierwsza w Polsce niezależna instytucja artystyczna, od 1998 r. działająca jako Fundacja WRO Centrum Sztuki Mediów. Prowadzi Centrum Sztuki Wro oraz organizuje Biennale Sztuki Mediów.

1999

Aleksandra Kubicz – profesor biochemii związana z Uniwersytetem Wrocławskim, pomysłodawczyni Dolnośląskiego Festiwalu Nauki popularyzującego działalność naukową wrocławskich szkół wyższych i placówek naukowych.

Ewa Michnik – dyrygentka, dyrektor naczelna i artystyczna Opery Dolnośląskiej (1995–2016), dyrektor artystyczna festiwalu „Wratistavia Cantans” (1997–2002).

Urszula Włodarczyk – lekkoatletka, wieloboistka, wielokrotna mistrzyni Polski, trzykrotna olimpijka, związana z Akademią Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, od 2017 r. dyrektor Instytutu Sportu Państwowego Instytutu Badawczego.

2000

Tomasz Broda – satyryk, karykaturzysta, artysta plastyk, absolwent Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych we Wrocławiu. Jego rysunki i ilustracje publikowane były na łamach prasy codziennej i dzienników.

Tymoteusz Karpowicz (1921–2005) – poeta, prozaik, dramaturg, tłumacz, twórca poezji lingwistycznej, od 1978 r. profesor University Illinois w Chicago. Choć zmarł w USA, to pochowany został we Wrocławiu, z którym związany był w latach w latach 1949–1973.

Aleksandra Kurzak – sopranistka i solistka operowa światowej sławy, doktor sztuki muzycznej, absolwentka m.in. Akademii Muzycznej we Wrocławiu.

Ryszard Tomaszewski – wrocławski sztangista, najbardziej utytułowany niepełnosprawny sportowiec w Polsce, wielokrotny medalista igrzysk paraolimpijskich w wyciskaniu sztangi na ławeczce w pozycji horyzontalnej, prowadzi zajęcia edukacyjne z młodzieżą niepełnosprawną we Wrocławiu.

Marek Zieliński – gitarzysta i pedagog, twórca wrocławskiej szkoły gitarowej, profesor w zawodzie nauczyciela gry na gitarze klasycznej, związany z Państwową Szkołą Muzyczną i państwowym Liceum Muzycznym we Wrocławiu.

2001

Lech Janerka – urodzony we Wrocławiu muzyk rockowy, basista, wokalista i autor tekstów, obecny na scenie od lat 70., początkowo związany z zespołem „Klaus Mitffoch”, później rozwijający karierę solową.

Twórcy wystawy „Wrocław 2000 – moje miasto”: **Michał Jędrzejewski, Włodzimierz Dolatowski, Mieczysław Piróg i Stanisław Lose** – trzej pierwsi twórcy to pracownicy Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu, zaś ostatni – Politechniki Wrocławskiej. Opracowali i zrealizowali wystawę z okazji przypadającego w 2000 r. milenium

Wrocławia. Prezentowała ona życie kulturalne, polityczne, gospodarcze i naukowe Wrocławia po II wojnie światowej i była jednym z głównych wydarzeń obchodów tysiąclecia Wrocławia.

Sztafeta lekkoatletów: **Jacek Bocian, Józef Lisowski, Robert Maćkowiak, Piotr Rysiukiewicz** – sprinterzy, zawodnicy Śląska Wrocławia prowadzeni przez trenera Józefa Lisowskiego i biorący udział w sztafecie 4 x 400 m. Zdobywali wiele medali na krajowych i międzynarodowych zawodach, sławiąc wrocławską szkołę „Lisowczyków”.

2002

Marek Danielak – działacz społeczny, pomysłodawca wielu imprez turystycznych i rekreacyjnych, inicjator i organizator licznych maratonów, m.in. maratonu wrocławskiego. Pełnił szereg funkcji publicznych, w tym w administracji miejskiej Wrocławia i miejskich jednostkach organizacyjnych.

Małgorzata Gorący – antropolog, współzałożycielka Stowarzyszenia Pomocy Dzieci i Młodzieży z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym „Ostoja”, świadczącego wsparcie w zakresie m.in. rehabilitacji, terapii, edukacji, wychowania, a także zatrudnienia.

Galeria „Opus” – jedna z pierwszych prywatnych galerii sztuki założona we Wrocławiu w 1992 r. Specjalizuje się w takich dziedzinach sztuki, jak malarstwo, grafika, rzeźba, ceramika i szkło artystyczne. Oprócz wystaw organizuje koncerty, recitale i spotkania autorskie.

2003

Wojciech Kościelniak – aktor, reżyser teatralny, pedagog, związany m.in. z Teatrem Muzycznym w Jeleniej

Górze oraz Teatrem Polskim we Wrocławiu, dyrektor artystyczny i naczelny Operetki i oraz Teatru Muzycznego Capitol (2001–2004). Pierwszą nagrodę Prezydenta Wrocławia otrzymał w 1996 roku.

Ewa Michnik (nagroda specjalna) – dyrygentka, dyrektor naczelna i artystyczna Opery Dolnośląskiej (1995–2016), dyrektor artystyczna festiwalu „Wratlavia Cantans” (1997– 2002). Pierwszą nagrodę Prezydenta Wrocławia otrzymała w 1999 roku.

Hans Vontobel (1916–2016) – szwajcarski bankier i finansista, mecenas sztuki, założyciel fundacji wspierającej młodych muzyków. Kierowany przez niego bank stał się jedną z najbardziej znaczących instytucji bankowych w Szwajcarii. Wspomagał finansowo festiwal „Wratlavia Cantans”.

Komenda Dolnośląskiej Chorągwi ZHP – utworzona w 1991 roku jednostka terenowa ZHP. Szybko stała się najlepszą organizacją pozarządową w regionie krzewiącą m.in. wiedzę i postawy patriotyczne wśród dzieci i młodzieży.

Liceum Ogólnokształcące nr XIV im. Polonii Belgijskiej we Wrocławiu – jedna z najlepszych szkół średnich w Polsce, mająca wybitne osiągnięcia edukacyjne. Jej uczniowie odnoszą liczne sukcesy w różnych konkursach i olimpiadach przedmiotowych.

2004

Krzysztof Bojda – pedagog, żeglarz i społecznik, założyciel i prezesem Fundacji Hobbit, która zajmuje się organizacją czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, prowadząc m.in. zajęcia psychorekreacyjne, festiwale muzyczne oraz festyny sportowe.

Krystyna Miłobędzka – poetka, dramaturg, doktor nauk humanistycznych, autorka scenariuszy przedstawień dla dzieci oraz prac teoretycznych o teatrze dziecięcym.

Elżbieta Popławska-Dobijewska – działaczka społeczna i opozycyjna, zaangażowana w prace m.in. Arcybiskupiego Komitetu Charytatywnego, Wrocławskiego Towarzystwa Opieki nad Więźniami, a także Dolnośląskiego Ośrodka Mediacji Pozasądowej, inicjatorka działań wspierających budowę społeczeństwa obywatelskiego.

Włodzimierz Szostek – architekt i urbanista, autor ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego Wrocławia z 1988 r., który obowiązywał do końca 2003 roku.

Formacja Chłopięca „Legitymacje”: Sambor Dudziński, Konrad Imiela, Cezary Studniak (wyróżnienie specjalne) – zespół instrumentalno-wokalny założony w 2003 r. i złożony m.in. z trzech śpiewających aktorów Teatru Muzycznego „Capitol”.

2005

ks. Andrzej Dziełak – duchowny katolicki, proboszcz parafii pw. Bożego Ciała we Wrocławiu (1993–2007). Podczas stanu wojennego był członkiem Arcybiskupiego Komitetu Charytatywnego wspomagającego osoby represjonowane i ich rodziny.

ks. Mirosław Drzewiecki – duchowny katolicki, proboszcz parafii pw. Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej (1998–2016), duszpasterz akademicki i środowisk twórczych, założyciel charytatywnej Fundacji św. Marcina oraz Katolickiego Radia Rodzina, którego dyrektorem był w latach 1993–1998.

Roman Kołakowski (1957–2019) – filolog polski, kompozytor, dramaturg, autor i tłumacz tekstów poezji śpiewanej, prowadzący działalność artystyczną od lat 70. Był dyrektorem artystycznym Przeglądu Piosenki Artystycznej (1996–2005), prowadził też Teatr Piosenki (2005–2019).

Katedra i Klinika Chorób Zakaźnych, Chorób Wątroby i Nabytych Niedoborów Odpornościowych Akademii Medycznej we Wrocławiu (obecnie Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich) – jednostka mająca wybitne osiągnięcia w dziedzinie ochrony zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, w tym również w leczeniu chorych na AIDS.

Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola (KRUWIO) – gremium, w skład którego wchodzi rektorzy szkół wyższych z Wrocławia i Opola. Jego misją jest integracja środowiska akademickiego, wspieranie rozwoju społecznego i gospodarczego oraz reprezentowanie interesów i potrzeb środowiska akademickiego wobec władz publicznych.

2006

Ewa Bohdanowicz – doktor nauk medycznych, lekarz pediatria, związana z Katedrą i Kliniką Transplantacji Szpiku Onkologii i Hematologii Dziecięcej Akademii Medycznej (obecnie Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich).

Bente Kahan – norweska piosenkarka i artystka żydowskiego pochodzenia. Od 2001 r. mieszkanka Wrocławia i założycielka Fundacji Bente Kahan, która przybliżyła i rozpowszechnia kulturę europejskich Żydów.

Marek Krajewski – filolog klasyczny, specjalista w zakresie językoznawstwa łacińskiego, pisarz, autor poczytnych

i tłumaczonych na blisko 20 języków kryminałów, których akcja osadzona jest głównie w Breslau.

Tadeusz Luty – związany z Politechniką Wrocławską profesor nauk chemicznych, rektor tej uczelni (2002–2008), przez wiele lat prowadzący działania na rzecz integracji wrocławskiego środowiska akademickiego, wieloletni dyrektor Wrocławskiego Centrum Akademickiego.

ks. prałat Zdzisław Peszkowski (1918–2007) – duchowny katolicki, doktor filozofii, uczestnik kampanii wrześniowej, więzień Kozielska, żołnierz II Korpusu Polskiego. Do Polski powrócił dopiero w 1989 r. Przez ponad 50 lat był kapłanem Rodzin Katyńskich i Pomordowanych na Wschodzie.

2007

Stanisław Drożdż (1939–2009) – wrocławski artysta i poeta, mający w swoim dorobku ponad 300 wystaw krajowych i zagranicznych.

Beata Maciejewska – dziennikarka, publicystka, popularyzatorka historii Wrocławia, autorka felietonów, książek i przewodników po stolicy Dolnego Śląska i regionie.

Jan Słowikowski (1915–2010) – profesor i długoletni kierownik Katedry i Kliniki Chirurgii Dziecięcej Akademii Medycznej we Wrocławiu, płk Wojska Polskiego, działacz konspiracji AK w czasie II wojny światowej.

Krzysztof Turkowski – historyk, działacz opozycji związany z KOR i „Solidarnością”, wiceprezydent Wrocławia (1990–1994), menadżer mediów.

Mieczysław Zlat (1927–2014) – historyk sztuki, działacz opozycji w okresie PRL, wieloletni pracownik Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego, w latach 80. wiceprzewodniczący Społecznego Komitetu Odbudowy Panoramy Racławickiej.

2008

Krzysztof Kuliński – wrocławski informatyk, biznesmen w branży IT, współzałożyciel firmy świadczącej usługi w zakresie inżynierii oprogramowania w ponad 20 krajach.

Krzysztof Wincza – elektronik, profesor związany z Politechniką Wrocławską i zaangażowany w prace nad rozwojem nowych technologii i nowatorskich połączeń komunikacyjnych.

ATM Grupa SA – Tomasz Kurzewski – związana z Wrocławiem grupa medialna, będąca największym niezależnym producentem telewizyjno-filmowy w kraju, założona przez w 1992 r. przez Tomasza Kurzewskiego.

Katolickie Radio Rodzina – ks. Cezary Chwilczyński – rozgłośnia archidiecezji wrocławskiej powstała w 1993 r. z inicjatywy katolików świeckich. Ksiądz Chwilczyński był dyrektorem radia i redaktorem wrocławskiej edycji tygodnika „Niedziela”. Jest koordynatorem ds. placówek oświatowych i asystentem kościelnym Fundacji Studio Wschód.

Portal Nasza Klasa: Łukasz Adziński, Michał Bartoszkiewicz, Paweł Olchawa, Maciej Popowicz – popularny portal internetowy uruchomiony w 2006 r. przez czterech wrocławskich informatyków – absolwentów Uniwersytetu Wrocławskiego. W szczytowym momencie (2010 r.) liczył ok. 14 mln użytkowników.

2009

Piotr Freyberg – wrocławski przedsiębiorca i biznesman związany z 3M Poland i 3M Viscoplast, zaangażowany w ochronę lokalnego rynku pracy.

Ewa Kobel – nauczycielka historii i długoletnia wicedyrektor XII Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Chrobrego we Wrocławiu, popularyzatorka wiedzy o Wrocławiu i Dolnym Śląsku, autorka licznych projektów edukacyjnych.

Aleksandra Kubicz – profesor biochemii związana z Uniwersytetem Wrocławskim, pomysłodawczyni Dolnośląskiego Festiwalu Nauki popularyzującego działalność naukową wrocławskich szkół wyższych. Nagrodę Prezydenta Wrocławia otrzymała po raz pierwszy w 1999 roku.

Bogusław Ogródnik – wrocławski himalaista, pletwonurek, podróżnik, biznesmen, rekordzista świata w deniwelacji, zdobywca m.in. Mont Everest w 2006 roku.

Krzysztof Skowroński – dziennikarz, felietonista, założyciel i prezes Radia Wnet, wspierający w eterze ważne dla Wrocławia wydarzenia.

Kazimiera Anna Wilk – profesor nauk chemicznych związana z Politechniką Wrocławską, aktywnie zaangażowana w integrację wrocławskiego środowiska naukowego i aktywny rozwój Dolnośląskiego Festiwalu Nauki.

Stowarzyszenie „Wratislaviae Amici” – powołane w 2007 r. w celu integracji środowiska osób zainteresowanych przeszłością Dolnego Śląska. Od dwóch dekad prowadzi portal internetowy Poloniae Amici polska-org.pl, na którym zebrano i udostępniono ponad milion zdjęć i map.

2010

Jarosław Fret – aktor, reżyser, pedagog, założyciel i lider Teatru ZAR, od 2004 r. dyrektor Instytutu im. J. Grotowskiego we Wrocławiu, zaangażowany w działalność kulturalną w kraju i za granicą promującą jednocześnie miasto.

Tomasz Merta (1965–2010) – historyk, publicysta, podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz generalny konserwator zabytków (2005–2010), członek pierwszej Rady Programowej Ośrodka „Pamięć i Przyszłość”.

Małgorzata Mikołajczyk – matematyk i dydaktyk związana z Instytutem Matematycznym Uniwersytetu Wrocławskiego, popularyzatorka nauk ścisłych, organizatorka wielu kursów matematycznych we Wrocławiu i na Dolnym Śląsku.

Czesław Radzikowski – profesor Instytutu Immunologii i Terapii Doświadczalnej im. Ludwika Hirsfelda PAN, współzałożyciel Polskiego Towarzystwa Eksperymentalnego i Kliniki Immunologicznej, twórca onkologii doświadczalnej.

Dolnośląska Izba Gospodarcza – organizacja samorządu gospodarczego, reprezentująca interesy zrzeszonych w niej podmiotów wobec władz centralnych i regionalnych. W czasie trzech dekad istnienia istotnie zasłużyła się dla ochrony i rozwoju gospodarki Wrocławia.

2011

Krzysztof Domarecki – filozof, prawnik, przedsiębiorca i menadżer, założyciel firmy Selenia SA specjalizującej się w sprzedaży artykułów chemii budowlanej w Polsce i na świecie, członek Rady Naukowej Instytutu Techniki Budowlanej (2008–2011).

Roman Gutek – działacz kulturalny, właściciel firmy Gutek Film zajmującej się upowszechnianiem kina autorskiego, pomysłodawca festiwalu filmowego Era Nowe Horyzonty, który od 2006 r. (VI edycji) organizowany jest we Wrocławiu, podobnie jak American Film Festival (od 2010 r.). Prezes Stowarzyszenia „Nowe Horyzonty”.

Piotr Małachowski – związany z Wrocławiem sportowiec, lekkoatleta, dyskobol oraz zawodowy żołnierz Wojska Polskiego. Dwukrotny medalista igrzysk olimpijskich w rzucie dyskiem, medalista mistrzostw świata, mistrz Europy (2010), dziesięciokrotny rekordzista Polski i wielokrotny medalista mistrzostw Polski seniorów.

Jarosław Pieniak – ekonomista, działacz Dolnośląskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Zespołem Downa „Razem”, w 2010 r. przez międzynarodową organizację przy ONZ wyróżniony tytułem „Rodzic Roku na Świecie”.

Kolegium Europy Wschodniej im. Jana Nowaka-Jeziorańskiego – utworzone w 2001 r. z inicjatywy Jana Nowaka-Jeziorańskiego, późniejszego patrona, jako fundacja działająca na rzecz współpracy narodów Europy Środkowo-Wschodniej. Założyciele kolegium to: miasto Wrocław, województwo dolnośląskie, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Dom Spotkań im. A. Silesiusa, Fundacja Krzyżowa oraz Stowarzyszenie na Rzecz Kultury Europejskiej.

2012

Marek Bojarski – prawnik specjalizujący się w zakresie prawa karnego materialnego i prawa o wykroczeniach, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim i rektorem uczelni (2008–2016).

Erazm Humienny – społecznik, działacz opozycji w okresie PRL, zaangażowany w pomoc m.in. osobom bezdomnym, skazanym, zagrożonym wykluczeniem społecznym, rodzinom dysfunkcyjnym oraz osobom starszym, założyciel Stowarzyszenia Pomocy „Ludzie Ludziom”.

Marek Suchy – wrocławski inżynier budownictwa, projektant, współzałożyciel i obecnie prezes Biura Projektów Dróg i Mostów (BBKS-Projekt Sp. z o.o.), specjalizującego się w projektowaniu obiektów infrastruktury drogowej i lotniskowej.

Zbigniew Rybczyński – reżyser, twórca filmowy i teatralny, programista, laureat Oscara (1983) za krótkometrażowy film animowany „Tango” (1980), we wrocławskim Centrum Technologii Audiowizualnych kierował projektem „Wrocławskie studia technologii wizualnych”.

Drużyna Piłkarska WKS Śląsk – klub piłkarski założony we Wrocławiu w 1947 r., kilkakrotny zdobywca tytułu mistrza i wicemistrza Polski. Klub przeszedł szereg przekształceń własnościowych. Po mistrzostwach Euro 2012 rozgrywkami drużyny odbywają się na nowym Stadionie Miejskim.

2013

Waldemar Krzystek – reżyser i scenarzysta filmowy oraz teatralny, członek Polskiej Akademii Filmowej. W swoim dorobku reżyserskim wielokrotnie odwoływał się do wydarzeń we Wrocławiu i w regionie.

Aleksander Mazur – uczony, kompozytor, multiinstrumentalista, założyciel i kierownik istniejącego od 1993 r. Big-Bandu Akademii Muzycznej we Wrocławiu, wieloletni

kierownik Zakładu Muzyki Jazowej Wydziału Instrumentalnego tej uczelni.

Mateusz Morawiecki – związany z Wrocławiem działacz opozycji, bankowiec i menadżer, polityk, w okresie PRL związany z Solidarnością Walczącą, prezes Zarządu BZ WBK (2007–2015), od 2015 r. udziela się aktywnie w polityce, pełniąc szereg istotnych funkcji publicznych samorządowych i rządowych, od 2017 r. sprawuje urząd Prezesa Rady Ministrów.

Liceum Ogólnokształcące nr XIV im. Polonii Belgijskiej – jedna z najlepszych szkół średnich w Polsce, mająca wybitne osiągnięcia edukacyjne, jej uczniowie odnoszą liczne sukcesy w różnych konkursach i na olimpiadach przedmiotowych. Nagrodę Prezydenta Wrocławia szkoła otrzymała po raz pierwszy w 2003 roku.

Zespół redakcyjny Telewizji Dolnośląskiej TeDe (Telewizja TeDe) – następczyni pierwszej niepublicznej prywatnej telewizji ECHO (1990–1995), nadająca programy o tematyce lokalnej, które przygotowywał i opracowywał w latach 1995–2013 zespół wrocławskich dziennikarzy.

2014

Józef Hałas (1927–2015) – malarz, pedagog, uczeń Eugeniusza Gepperta, student oraz pracownik naukowy w Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu (wcześniej PWSSP) w latach 1958–2001, związany również z Liceum Sztuk Plastycznych we Wrocławiu, klasyk polskiego malarstwa XX wieku.

Martin Ring – księgowy, finansista, przedstawiciel sektora biznesowego tworzącego nowoczesne centra usług

m.in. we Wrocławiu, mecenas kultury zaangażowany w akcje dobroczynne.

Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji i Rodziny „Nurt” – działające we Wrocławiu od 2009 r., a od 2013 r. prowadzące trzy placówki edukacyjne: przedszkole, szkołę podstawową dla dziewcząt oraz szkołę podstawową dla chłopców. Są to placówki społeczne założone przez rodziców, którzy wspierają wychowawców w intelektualnym, moralnym i fizycznym kształceniu swoich dzieci.

Okręg Dolnośląski Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej – organizacja utworzona w połowie 1989 r., zrzeszająca byłych żołnierzy AK i działaczy cywilnych Polskiego Państwa Podziemnego. Celem jej działalności jest badanie, utrwalanie i upowszechnianie historii.

2015

Daniel Richard Marian Davies – urodzony w Polsce matematyk, syn brytyjskiego historyka związanego z Polską, przez trzy lata pracujący na Politechnice Wrocławskiej. Dokonał przekładu na język angielski monografii o lwowskiej szkole matematycznej autorstwa prof. Romana Dudy.

Roman Duda – matematyk, historyk nauki, profesor związany z Uniwersytetem Wrocławskim i rektor tej uczelni (1995–1999), działacz opozycji w okresie PRL, senator I kadencji, podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej (1991–1993), zaangażowany m.in. w popularyzowanie historii i osiągnięć lwowskiej szkoły matematycznej i akademickich związków Lwowa i Wrocławia.

Grzegorz Dzik – wrocławski przedsiębiorca, prezes Zachodniej Izby Gospodarczej, współzałożyciel i prezes Grupy

Impel SA, będącej obecnie jednym z głównych dostawców usług ochrony osób i mienia, konsul honorowy Ukrainy, filantrop, mecenas kultury.

Aleksandra Kubas-Kruk – śpiewaczka i solistka Opery Wrocławskiej, związana m.in. z Akademią Muzyczną im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu oraz Teatrem Bolshoi w Moskwie.

Ewa Skrzywanek – nauczycielka historii, doradca metodyczny Wrocławskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli, tutorka Collegium Wratislaviense, inicjatorka i organizatorka wielu przedsięwzięć przybliżających m.in. historię Wrocławia, dzieje Polonii wrocławskiej, losy Żydów polskich oraz przesiedleń ludności na Dolny Śląsk.

Mariusz Urbanek – wrocławski publicysta, pisarz, kierownik Gabinetów Świadków Historii w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich we Wrocławiu, autor poczytnych kilkudziesięciu książek, m.in. „Zły Tyrmund” (1992), „Genialni. Lwowska szkoła matematyczna” (2014), „Profesor Weigl i karmiciele wsty” (2018).

Herbert Wilhelm Wirth – inżynier, geolog, manager, profesor związany z Politechniką Wrocławską oraz Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie, od 1998 r. związany z przemysłem miedziowym – początkowo z Centrum Badawczo-Projektowym Miedzi CUPRUM we Wrocławiu, później z KGHM Polska Miedź SA.

Wanda Ziembicka-Has – związana z Wrocławiem aktorka, dziennikarka radiowa i telewizyjna, wykładowca akademicki, działaczka społeczna, radna Rady Miejskiej Wrocławia V i VI kadencji, inicjatorka wielu przedsięwzięć,

m.in. upamiętnienia w przestrzeni publicznej Wrocławia osób związanych ze stolicą Dolnego Śląska.

2016

Marian Dymalski – działacz społeczny i sportowy, propagator idei sportu jako elementu wszechstronnego kształcenia dzieci i młodzieży, związany m.in. z Klubem Sportowym AZS Wrocław, Komitetem Akademickich Mistrzostw Świata, Komitetem Sportów Zimowych Uniwersjada oraz Międzynarodową Federacją Sportu Studenckiego (FISU).

Krzysztof Jakubczak – fizyk, informatyk i działacz opozycji w okresie PRL, animator i organizator wrocławskiego życia muzycznego i kulturalnego, założyciel Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Kulturalnych „Nasze Miasto Wrocław”, dyrektor Ośrodka Kultury i Sztuki we Wrocławiu (1998–2002), organizator m.in. Thanks Jimi Festival oraz Ethno Jazz Festival.

Andrzej Kosendiak – dyrygent i pedagog, działacz opozycji w okresie PRL, doktor habilitowany związany z Akademią Muzyczną we Wrocławiu oraz w Gdańsku, dyrektor Narodowego Forum Muzyki, artysta należący do najaktywniejszych muzyków i organizatorów życia muzycznego w Polsce.

Paweł Marchewka – związany z Wrocławiem twórca i prezes Techlandu – założonej w 1991 r., a obecnie jednej z największych firm produkujących popularne na całym świecie gry komputerowe.

Wincenty Mazurec – długoletni dyrektor Pogotowia Ratunkowego we Wrocławiu, wybitny specjalista w dziedzinie systemu ratownictwa medycznego, członek Krajowego Za-

rządu Związku Pracodawców Ratownictwa Medycznego SP ZOZ, organizator m.in. Ogólnopolskich Obchodów Dnia Ratownictwa Medycznego pod patronatem ministra zdrowia.

Piotr Ponikowski – lekarz kardiolog, profesor związany z Uniwersytetem Medycznym i od 2019 r. rektor tej uczelni, maratończyk oraz propagator biegania, kierownik Kliniki Kardiologii Ośrodka Chorób Serca, dysponującej jednym z najlepszych zespołów kardiologicznych w Polsce, który przeprowadza pionierskie operacje.

Fundacja Hobbit – założona w 2002 r. Fundacja organizująca dzieciom i młodzieży czas wolny w myśl zasady „Bawiąc – uczyć, ucząc – bawić”. Animatorem i liderem jest Krzysztof Bojda – pomysłodawca wielu inicjatyw społecznych.

2017

Izabella Skrybant-Dziewiątkowska (1938–2019) – piosenkarka, solistka Opery Wrocławskiej (1961–1964), a od 1963 r. wokalistka wrocławskiego zespołu muzycznego Tercet Egzotyczny, będącego jednym z najstarszych działających zespołów muzycznych w Polsce.

Krzysztof Szmyd – specjalista pediatrii i medycyny paliatywnej, nauczyciel akademicki związany z Uniwersytetem Medycznym we Wrocławiu, współorganizator i kierownik Stowarzyszenia Hospicjum dla Dzieci Dolnego Śląska – jednego z największych w Polsce hospicjów dla dzieci.

Małgorzata Wojtaczka – związana z Wrocławiem speleolog, podróżniczka, uczestniczka ekspedycji w rejon polarny, żeglarka, członkini Bractwa Kaphornowców, pierwsza Polka i jedna z niewielu kobiet na świecie, które dotarły na biegun południowy (2017).

Dortmundzko-Wrocławsko-Lwowska Fundacja imienia św. Jadwigi – inspirowana orędziem biskupów polskich do biskupów niemieckich z 1965 r. i powstała w latach 70. XX w. organizacja zrzeszająca niemiecki Kościół katolicki i ewangelicki oraz przedstawicieli wrocławskiego Klubu Inteligencji Katolickiej. Jej celem jest budowanie więzi łączącej narody poprzez działania edukacyjne i charytatywne kierowane przede wszystkim do ludzi młodych z Wrocławia, Dortmundu i Lwowa.

2018

Andrzej Lange – lekarz immunolog, hematolog, transplantolog kliniczny, założyciel i kierownik ośrodka przeszczepiania szpiku, dyrektor Dolnośląskiego Centrum Transplantacji Komórkowych i Krajowego Banku Dawców Szpiku, pionier w dziedzinie medycyny regeneracyjnej, honorowy członek Królewskiego Kolegium Lekarzy w Londynie.

Józef Lisowski – związany z Wrocławiem lekkoatleta, trener lekkiej atletyki, autor sukcesów polskiej sztafety 4x400 m w latach 90. i pierwszej dekadzie XXI wieku. Od jego nazwiska polską drużynę sztafetową nazwano „Lisowczykami”, nawiązując jednocześnie do nazwy budzących strach w całej XVII-wiecznej Europie oddziałów lekkiej jazdy polskiej.

Fundacja OK, Art – powstała w 2012 r. z inicjatywy Mariusza Mikołajka, Witolda Liszkowskiego i Jana Mikołajka, inicjująca współdziałanie różnych podmiotów w dziedzinie sztuki, zaangażowana m.in. w program rewitalizacji Nadodrza.

Palarnia Etno Café – powstała we Wrocławiu w 2012 r., jako pierwsza polsko-etiopska spółka importująca kawę do

Polski, współpracująca z plantatorami m.in. w Rwandzie, Kenii, Salwadorze, Papui Nowej Gwinei i Brazylii. Pierwsza kawiarnia została otwarta w 2015 r. w „okrągłaku” przy ul. Świdnickiej.

The World Games: Marcin Przychodny i Adam Roczek – organizatorzy 10. Światowych Igrzysk Sportowych The World Games Wrocław 2017 – największej imprezy sportowej w Polsce w 2017 roku. Marcin Przychodny był prezesem, a Adam Roczek – wiceprezesem Wrocławskiego Komitetu Organizacyjnego tych igrzysk, obaj od wielu lat związani są ze sportem.

2019

Zbigniew Czwojda – muzyk jazzowy, trębacz, kompozytor, aranżer, pedagog, na przestrzeni blisko pół wieku związany z kilkoma zespołami muzycznymi, założyciel i dyrektor Wrocławskiej Szkoły Jazzu i Muzyki Rozrywkowej.

Małgorzata Młynarska – logopeda, terapeuta zaburzeń mowy i myślenia, profesor związana z Uniwersytetem Wrocławskim, współautorka metody terapeutycznej Dyna-Lingua M.S. nastawionej na rozwój mowy i myślenia dzieci, młodzieży oraz dorosłych z poważnymi zaburzeniami mowy, współzałożycielka Wrocławskiego Centrum Psychostymulacji i Klubokawiarni Café Równik.

Andrzej Jacek Ptak – jeden z pierwszych w Polsce działaczy na rzecz osób wykluczonych oraz znajdujących się w sytuacji bezdomności, kierownik domu integracji, prezes Fundacji „Homo Sacer”, koordynator streetworkingu, kierownik ulicznego ambulatorium i wrocławskich placówek dla osób bezdomnych.

Fundacja „Kierunek Przygoda” – założona w 2009 r. Fundacja, której głównym celem jest m.in. tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju psychoruchowego oraz wychowania dzieci i młodzieży, przystosowywanie młodych ludzi do życia w społeczeństwie, propagowanie postaw proekologicznych.

Luxon LED – wrocławska firma projektująca i produkująca energooszczędne oświetlenie oparte na technologii LED, założona jako start-up w 2008 r. przez trzech wrocławskich studentów, będąca pierwszą polską firmą, która rozpoczęła produkcję oświetlenia w technologii LED na potrzeby dużych obiektów przemysłowych.

2020

Andrzej Hrehorowicz – wrocławski działacz sportowy od 1983 r. związany ze sportem akademickim, organizator wielu imprez sportowych rangi Akademickich Mistrzostw Świata i Europy, m.in. w tenisie stołowym.

Zbigniew Sebastian – inżynier i doktor nauk technicznych związany m.in. z Politechniką Wrocławską, czynnie zaangażowany w rozwój wrocławskiej i dolnośląskiej przedsiębiorczości.

Krzysztof Simon – wrocławski lekarz, specjalista chorób wewnętrznych i chorób zakaźnych, profesor nauk medycznych, ekspert m.in. w zakresie działań związanych z ratowaniem zdrowia i życia ludzkiego oraz przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się wirusa SARS-CoV-2.

Dolnośląska Izba Rzemieślnicza – istniejąca od 1945 r. organizacja samorządu gospodarczego rzemiosł, której misją jest wspieranie rozwoju gospodarczego rzemiosła na

terenach Wrocławia i Dolnego Śląska, a także reprezentacja i ochrona interesów środowiska rzemieślniczego w kontaktach z władzami samorządowymi i państwowymi.

Stowarzyszenie Non In Solo Pane Vid(v)it Homo (Nie samym chlebem żyje człowiek) – powstałe w 2008 r. z inicjatywy Jolanty i Henryka Macalów stowarzyszenie zajmujące się upowszechnianiem kultury, sportu i rekreacji, prowadzące swoją działalność m.in. w Ośrodku Działań Społeczno-Kulturalnych PIAST.

Techland – istniejąca od 1991 r. wrocławska firma początkowo zajmująca się dystrybucją na polskim rynku gier zachodnich, a obecnie będąca jednym z największych producentów gier komputerowych na świecie.

Towarzystwo Miłośników Wrocławia – istniejące od 1956 r. jedno z najstarszych wrocławskich stowarzyszeń. Jego celem jest integracja wrocławian oraz pielęgnowanie wielowiekowej historii miasta, m.in. poprzez inicjowanie rozmaitych działań utrwalających wśród mieszkańców poczucie tożsamości i przynależności regionalnej.

Opracowanie tekstów:

Biuro Rady Miejskiej Wrocławia – ss. 6–16

Biuro Prezydenta Wrocławia – ss. 18–26

Kamilla Jasińska, Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” – ss. 30–51

Rafał Nowakowski, Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu – ss. 54–66

Współpraca redakcyjna:

Kamilla Jasińska

Zdjęcia:

Sebastian Borowski – ss. 7, 9, 13, 19–27

Krystyna Pączkowska, WKS Śląsk Wrocław SA – s. 11

Krzysztof Zatycki, portal dlaStudenta.pl – s. 15

Archiwum Fundacji „Promyk Słońca” – s. 17

Projekt, skład i łamanie tekstu:

Mariusz Kwiatkowski, Wydział Promocji Miasta i Turystyki Urzędu Miejskiego Wrocławia

Druk:

Fabryka Kreacji Pavos

